

my

GROESBEEKS
MILIEU-JOURNAAL

EXTRA BIJLAGE.
WMG INTERVIEWT
PVDA.

1979 - 8/9

◆◆◆inhoud◆◆◆

GROESBEEKS MILIEUJOURNAAL
verschijnt:
tweemaandelijks.
Kosten minimaal f10,-per
jaar ; opgave bij sekre-
tariaat.

REDAKTIE

Toine de Jong
Harrie Mortiaux
Jo de Valk

REDAKTIE-ADRES

Toine de Jong
Stekkenberg 26
Groesbeek
tel. 08891-3780

SEKRETARIAAT

Werkgroep Milieubeheer
Groesbeek, Lievensweg 80
Groesbeek.
tel. 08891-3175

VRAAGBAAK

Voor informatie, milieu-
klachten e.d.
Iedere dinsdag:
van 19.00 tot 20.00 uur
van Ruysdaelweg 25,
Groesbeek.

MEDEWERKERS

Arno Arents
Martin van den Bos
Henny Brinkhof
Eric en Jacobien
van Haaren
Hans de Jong
Wim Lebbink
Ellie Loeffen
Ida Medendorp
Sjef Reichgelt
Wilco de Schouwer
Johan Thissen
omslag: Roel Twijnstra

VOORWOORD VAN DE REDAKTIE	blz. 1
CURSUS NATUUR-BESCHERMING VOOR DE JEUGD 1979 door Wim Lebbink	blz. 2
HOE KOMT EEN INTERVIEW MET EEN POLITIEKE PARTIJ PRECIES TOT STAND	blz. 4
CPROEP BETALING	blz. 4
JAGEN..... EEN NOODZAAK!? door Wim Lebbink	blz. 5
AFSCHEID SJEF REICHGELT	blz.10
VERBETERINGEN ZUIVERINGSINSTALLATIE GROESBEEK-NOORD door Harrie Mortiaux ...	blz.11
MAAK EENS EEN EXCURSIE DOOR HET MIDDENGEBIED! door Hans de Jong	blz.15
WONEN	blz.18
MILIEU-RONDON-MILIEU-RONDON	blz.19
LANDBOUW EN NATUURBEHEER door Henny Brinkhof	blz.22
HET REVALIDATIE-CENTRUM VOOR DIEREN EEN WINTER LANG door Sjef Reichgelt	blz.25
WEET U,	blz.31
MILIEU-POLITIEK-MILIEU	blz.33
HET LANDSCHAP EN DE NATUURGEBIEDEN ROND GROESBEEK. DEEL 3. DE BRUUK door Johan Thissen	blz.36
BEZWAARSCHRIFT TEGEN HET BESTEMMINGSPLAN MIDDENGEBIED door de Werkgroep Milieube- heer voor het Stadsgewest Nijmegen.....	blz.39
VERSLAG VAN DE VERGADERINGEN	blz.42
EXTRA BIJLAGE: WMG INTERVIEWT DE PvdA.	

VERSCHIJNINGSDATUM JUNI 1979

KRINGLOOPPAPIER

VOORWOORD

Deze keer eens een sprookje.

Er was eens, heel heel lang geleden een kabouter en die heette Snem. Snem woonde in een heel mooie paddestoel en had een hele mooie tuin en land genoeg om van te eten, maar toch.... Steeds moest hij uitkijken of er geen grote wilde dieren in de buurt waren, die hem op wilden eten. Veel van zijn familie was op die manier al omgekomen. Het grootste gevaar dat Snem en zijn soort genoten bedreigde was echter de "Ziekte". Deze kwam onverwachts en je kon er niets aan doen.

Zoals gezegd, dat was heel heel lang geleden. Nu was Snem oud en leefde temidden van honderden andere kabouters. Ja, er was veel veranderd. Z'n tuintje was nu net groot genoeg om er op een bankje op te zitten. Zo kon Snem dan uitkijken op kabouter-woningen waar wel 20-30 kabouters in woonden. Hij zag dan ook hoe die kabouters heen en weer renden. O, O wat hadden ze het druk. Maar ze zagen er wel goed uit.

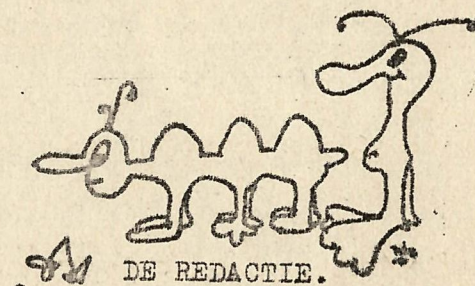
Snem zelf had zo zijn nukken. Hij was er bijvoorbeeld niet dol op om van die moderne kleren te dragen. Die kleren werden nl. gemaakt van een of ander spul in een grote grot waar wel 100 kabouters werkten. Uit deze grot kwam een vreselijke stank en het water, dat uit de grot liep, mocht je zeker niet drinken. Er stond zelfs een bord bij: "Afblijven Chem-Water". Omdat het in deze grot zo donker was, had kabouter Geleerde een machine gebouwd. In deze machine botsten twee stieren tegen elkaar en zo kon je licht maken. Soms braken a-toom en b-toom, want zo heette die stieren, wel uit de machine en dan verwoestten ze vele kabouterwoningen en veel kabouters raakten gewond of stierven. Maar dat gebeurde toch niet zo vaak.

Snem vond het ook niet zo leuk, dat hij niet meer zelf voor z'n eten kon zorgen. Groenten en vlees moest hij halen in een grote grot. Omdat hij oud was kreeg hij daar gratis zoveel eten als hij nodig had om te leven.

Ja, als Snem zo eens terug keek op z'n leven, dan was er toch veel veranderd. Hij hoefde nu ook niet meer bang te zijn voor de grote wilde dieren. Die waren er toch bijna niet meer en de paar die er nog waren, zaten opgesloten in gebieden waar de kabouters bijna nooit kwamen. Voor de "Ziekte" was ook niemand meer bang, want daarvoor had je kabouter Dokter. Kabouter Dokter wist bijna altijd wel raad. Nee, eigenlijk had kabouter Snem geen rede om ontevreden te zijn. Maar toch kon hij soms heel somber en bedenkelijk kijken naar al die rennende kabouters. Dan besloep hem een heel vreemde gedachte: "Zouden inplaats van de wilde dieren en de "Ziekte" de kabouters nu zelf hun grootste eigen vijand zijn"?!"

Of Snem het antwoord op die vraag kende, weten wij niet. Hij is al heel lang niet meer gezien. En als hij niet gestorven is, dan zal hij binnen kort wel dood gaan.

P.S. vanwege de
vakantie een
DUBBEL NUMMER

DE REDACTIE.

Cursus natuur-bescherming voor de jeugd 1979.

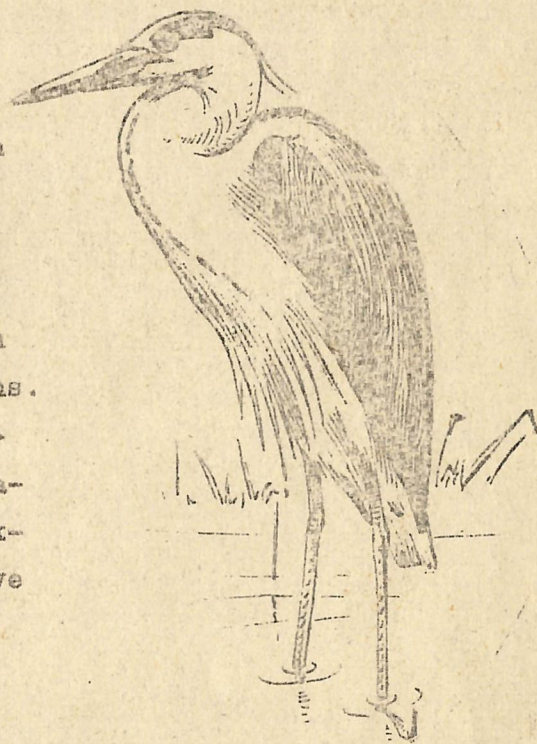
Evenals voorgaande 6 jaren wordt dit jaar ook weer de jeugdcursus gegeven in Groesbeek en wel op de zaterdagmorgen van 6 april t/m 26 mei. De cursus heeft wederom vier onderwerpen te weten: het Bos Akker en Weide, Sloot en plas en Huis en Tuin.

De cursus wordt gegeven door leden van de werkgroep en enkele geïnteresseerde studenten. Het enthousiasme van de begeleiders is altijd groot en men voert deze niet gemakkelijke taak gedurende vijf weken geheel belangeloos uit. De kosten van de cursus, o.a. de kosten van het instructieboekje en de huur van de lokaliteiten, worden door een subsidie van de Provincie voor 50% gedekt en we hopen, dat de gemeente Groesbeek dit jaar de overige 50% van de kosten op zich zal nemen.

Een groot gedeelte van de cursus wordt gegeven in de vrije natuur en de naaste omgeving van Groesbeek.

In 1973 werd gestart met een proefcursus van 48 kinderen uit de zesde klassen van de basisscholen. Het aantal deelnemende kinderen groeide vlot tot 124 kandidaten in 1976. In 1977 werd met de vijfde en zesde klassen gewerkt, omdat besloten was om in het vervolg de cursus voor vijfde klassers te geven (totaal 240 kandidaten). In 1978 gaven zich 162 kinderen op, 124 meldden zich bij aanvang van de cursus en 117 kinderen verkregen uiteindelijk de oorkonde.

Dit jaar 1979 is de opgave wat achter uit gegaan. 90 kinderen hebben zich opgegeven. De oorzaak moet gezocht worden bij de vele andere activiteiten die eerst op de zaterdagmiddag plaats vonden, maar nu zo langzamerhand naar 'smorgens verschuiven, zoals voetbal tafeltennis en andere sporten. Er zijn ook meer meisjes kandidaten dan jongens. Voor de volgende jaren zal er enig be- raad nodig zijn, om te bezien of de za- terdagmorgen nog wel het meest geschik- te moment is. Overigens laat het opgave percentage per school ook grote ver- schillen zien. En twee scholen laten evenals het vorige jaar helemaal ver- stek gaan en dat ligt niet aan de kin- deren van die scholen. De deelnemend

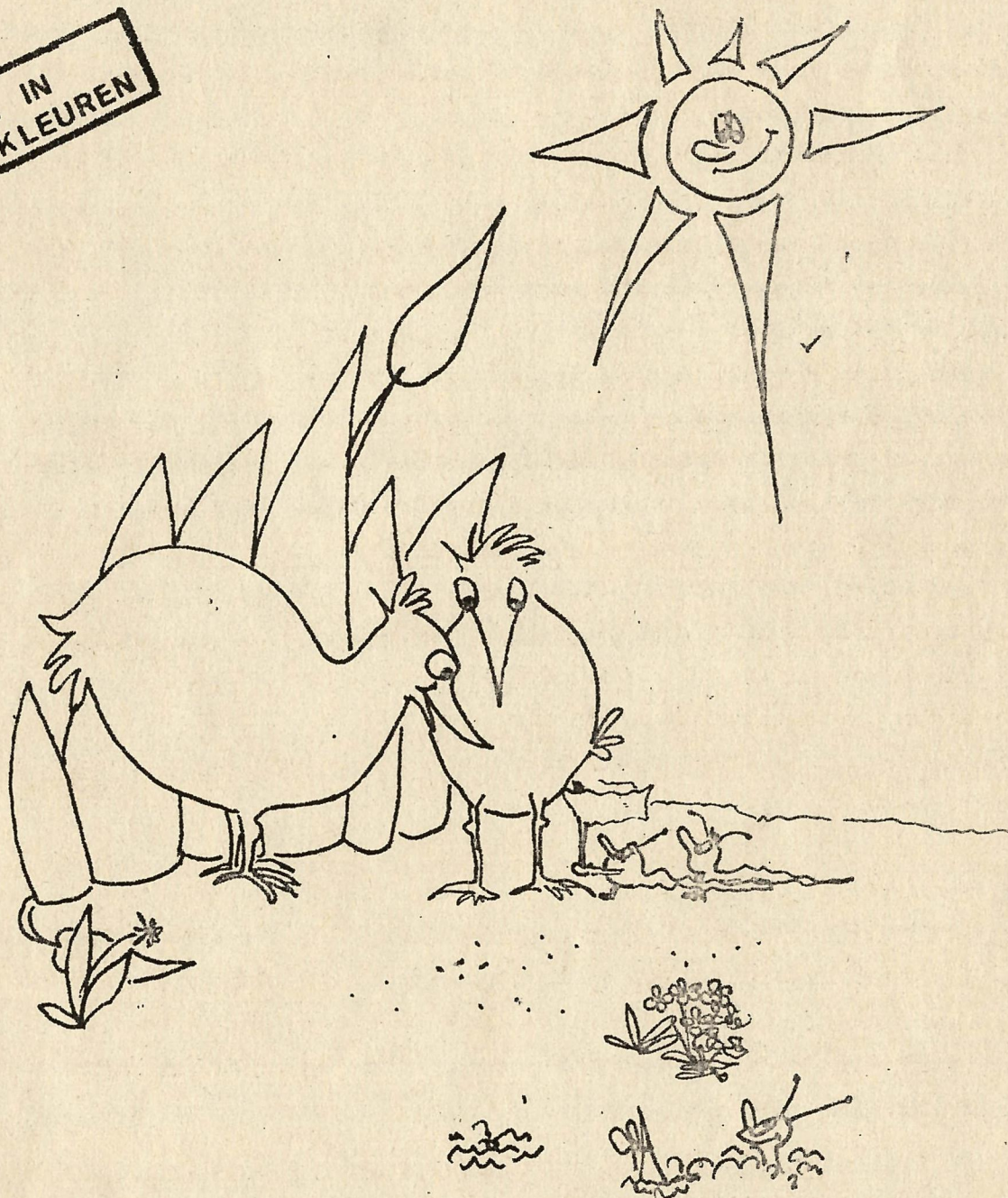
scholen zijn de basisscholen Adelbrecht, Aloisius, Bredeweg, Gerardus Majella, Sionsheuvel en het Vossenhol.

Het aantal deelnemende kinderen is echter weer voldoende groot, om ook dit jaar weer een succesvol resultaat van de cursus te mogen verwachten.

De afsluiting is op 26 mei ca.11 uur in de Blokhut, waarvoor wij graag iedere belangstellende uitnodigen om aanwezig te zijn. Te meer daar er dan ook weer, naar verwachting, vele mooie werkstukjes van de kinderen te bewonderen zullen zijn.

Wim Lebbink.

OM IN
TE KLEUREN

HOE KOMT EEN INTERVIEW MET EEN POLITIEKE PARTIJ PRECIES TOT STAND?

Naar aanleiding van de ingezonden brief "Reactie op reactie" van S.C.Reichgelt vond de redactie het nodig om nu eens precies uit te leggen hoe zo'n geschreven interview met een politieke partij tot stand komt. Dit om ieder misverstand of zo'n interview nu wel objectief genoeg tot stand komt voor de lezers uit de weg te ruimen.

Hoe komt nu zo'n geschreven interview tot stand? Welnu, eerst wordt een politieke partij telefonisch voor zo'n interview uitgenodigd. Stemt zij hierin toe, dan zorgt ze voor een afvaardiging. Op de afgesproken plaats en datum vindt het interview plaats. Het interview wordt met een bandrecorder opgenomen (dit uiteraard met toestemming van de partij). Aan de hand van het partijprogramma worden vragen gesteld en daarnaast zijn er ook eigen vragen over andere niet vermelde onderwerpen van onze kant.

Het interview wordt na afloop aan de hand van het op de band opgenomen gesprek door enkele mensen uitgewerkt. Het aldus uitgeschreven interview wordt vervolgens aan de afgevaardigden van de partij, die bij het interview aanwezig waren, gegeven om het door te lezen. Dit wordt gedaan om het interview op eventuele onwaarheden (dus dingen die niet zijn gezegd) te controleren en indien nodig te corrigeren.

Dit interview krijgen we dan van de partij terug en we bekijken de eventuele correcties daarin. Vervolgens wordt het interview nitgetypt en voor de leesbaarheid voegen we dan nog enkele "treffende" illustraties toe.

We hopen, dat het de lezers voldoende duidelijk is, dat de interviews zorgvuldig en met overleg van de betrokken partijen tot stand komen.

DE REDACTIE.

OPROEP BETALING

WIJ WILLEN ONZE ABONNEE'S, DIE NOG NIET VOOR 1979 BETAALD HEBBEN, VRAGEN DIT ALSNOG TE DOEN DOOR HUN BIJDRAGE TE STORTEN OP BANKREKENINGNUMMER 117419257 VAN DE RABO-BANK ONDER VERMELDING VAN WERKGROEP MILIEUBEHEER GROESBEEK P/A HOGEWALDSEWEG 6, GROESBEEK.

JAGEN EEN NOODZAAK ?

Met de volgende regels hoop ik enigszins duidelijk te maken, dat het jachtbedrijf méér inhoudt, dan het schieten van dieren. En ook: wat de bonafide jager eigenlijk beweegt om te doen wat hij doet.

Een belangrijk motief is: het inzicht, dat zonder een verstandig, tevens regulerend beheer van onze wildstand, het bestaan daarvan in ons land geheel op losse schroeven wordt gezet. Overigens bevindt onze wildstand zich t.o.v. de omringende landen in het algemeen in een goede welstand. Ondanks het feit dat, woningbouw, recreatie, land- en tuinbouw steeds meer terrein voor zich opeisen, weet het wild zich uitstekend te handhaven. Er is zelfs hier en daar sprake van aanwas (ree- en waterwild). Beschermende en regulerende maatregelen, die mede door jagers, werden getroffen, zijn debet aan dit positieve resultaat.

Het nu volgende is een uittreksel uit een uitgave van "Directie Faunabeheer", wat ik als jager volledig onderschrijf.

Vrijwel dagelijks bereiken ons verzoeken om inlichtingen over de activiteiten van de Directie Faunabeheer. Enkel in het bijzonder over de jacht en alles wat daarmee te maken heeft. Juist over dit ene aspect blijken nogal wat misverstanden te bestaan. Onbegrijpelijk is dat overigens niet. Jagen houdt o.a. in: het doden van levende wezens. Voor degene die menen dat het dáár alleen of in de eerste plaats om gaat, kan de jacht inderdaad niet anders zijn dan een afkeurenswaardige bezigheid. Niet weinigen beschouwen de jacht als een immoreel bedrijf: een wrede hobby voor geprivilegieerde rijke lieden, die het hoogste genoeg vinden in het rodeloos doden. Ongetwijfeld zijn zij er nog, degene die jagen om het "schieten" alleen. Maar ze horen gelukkig tot de uitzonderingen. Strengere wetten en bepalingen geven trouwens "wilde schieters" maar weinig kans. Onder een jager in de ware zin des woords wordt iets anders verstaan, enkel in de eerste plaats een natuurbeschermer.

Ook als men het jachtbedrijf niet als een zonder meer ergelijke zaak beschouwt, kunnen wij ons voorstellen dat deze kwalificatie nadere uitleg behoeft. Want: een natuurbeschermer die dieren doodt, hoe valt dat te rijmen?

TWEEERLEI BELANGEN

Vooropgesteld zij dat in Nederland van een biologisch evenwicht geen sprake is. Dieren die leven in de vrije natuur zijn hier voor

~~PASTIEK
DOET SHOOT
NIET SCHIETEN~~

hun voortbestaan geheel afhankelijk van de mens. Speciale beheersmaatregelen zijn nodig om hen in alle rust te laten gedijen en voor uitsterven te behoeden. In onze dicht bevolkte contrèien moesten bewust plaatsen worden vrijgemaakt en vrijgehouden voor wezens die zuiver economisch gezien niet alleen nutteloos, maar zelfs schadelijk kunnen zijn. Anderzijds is het ook zo dat daarbij met economische belangen geduchtig rekening dient te worden gehouden. Aan bos-, land- en tuinbouw bijv. zou op den duur (o.a. door vraat) onherstelbare schade

worden toegebracht als alle wildsoorten onbeperkt hun gang konden gaan en: wij hebben gewoon de ruimte niet om hen, in grote getalen, te herbergen. Regulatie is dus noodzakelijk. In de beschermde gebieden- de natuurreservaten- zorgt het roofwild er in zekere mate voor, dat dit op natuurlijke wijze gebeurt. Maar- afgezien van het feit dat een en ander bepaalde risico's met zich meebrengt- hun "inbreng" is niet voldoende. En dan nog, stel dat dit wel het geval zou zijn: hoe kunnen de roofdieren op hun beurt weer in toom gehouden worden? Van welke kant je het ook bekijkt: de mens zal regelend moeten optreden. Daarbij behoort het afschieten van het teveel aan wild. Eén van de taken van de jager.

NATUUREBSCHERMINGSTAAK

De jager zou huichelen als hij zegt de jacht een noodzakelijk kwaad te vinden. Daarvoor geniet hij teveel van zijn verblijf in de vrije natuur, van de spanning en de opwindning van het jagen zelf, de uitdaging die jacht toch is. Onvermijdelijk blijft toch het onaangename slot: het doden van wild. De jager zal dit, volgens de daarvoor geldende, z.g. weidelijke, gebruiken, zo zachtzinnig mogelijk doen. En nogmaals: bij hem staat voorop dat hij het mogelijk en aanvaardbaar wil maken dat in Nederland dieren verkeren in hun natuurlijke omgeving: een duidelijke natuurbeschermingstaak, waarvan het afschieten één aspekt is. Want logischer wijs houdt deze zaak ook in dat hij erop toeziet dat de wildstand in zijn jachtveld niet onnodig afneemt. Wanneer dat onverhoopt wel het geval mocht zijn, zal hij tegen maatregelen nemen door b.v. de levensomstandigheden voor de aan hem toevertrouwde dieren te verbeteren, of door afschot te beperken. Hij vervult hiermee trouwens een plicht, die als zodanig in de Jachtwet is vastgelegd.

DE JACHTWET EN DE TAAK VAN DE JAGER

Degene die het fijne wil weten van de Nederlandse Jachtwet, (bijv. van de terecht zeer strenge regelingen waaraan de uitoefening van de jacht gebonden is) raden wij aan de brochure "De voornaamste bepalingen van de Nederlandse Jachtwet" aan te schaffen (uitgave Min. van Landbouw en Visserij, Directie Faunabeheer, Bezuidenhoutseweg 73 Den Haag). Over de taak van de jager staat daar ondermeer het volgende: "hij vervult een bij uitstek dienende functie. Op hem rust de plicht een overmatige wildstand te voorkomen. Anderzijds dient hij evenzeer te waken voor een niet verantwoorde vermindering van wild". Men zou dit min of meer kunnen beschouwen als een leidraad voor het doen en laten van een jager. Evenzeer blijkt hier al uit dat aan onze Jachtwet de afweging van de eerder genoemde belangen ten grondslag ligt. Het "waken voor een niet verantwoorde vermindering van wild" is duidelijk ten behoeve van natuurbescherming en -behoud. "De plicht om een overmatige wildstand te voorkomen" vloeit voort uit de overweging dat o.a. de zakelijke belangen van de boer en tuijder niet geschaad mogen worden.

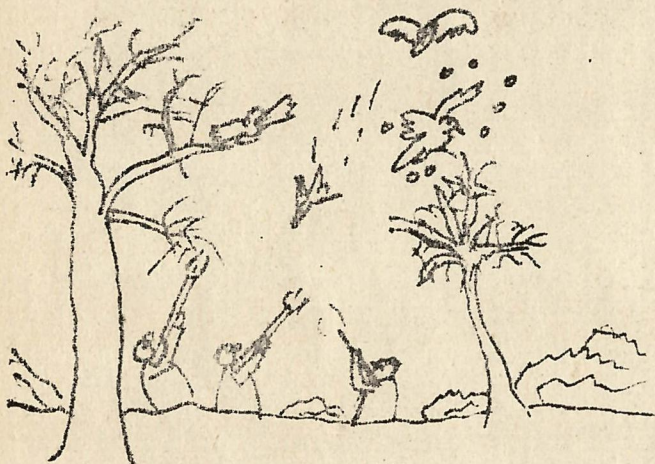
HET JACHTFONDS

Het afwegen van belangen is vaak een moeilijke zaak, een kwestie van geven en nemen. Zo ook hier. Het komt voor dat b.v. edelherten een jonge aanplant beschadigen of een akker kaalvreten. Maar het zijn vrij zeldzame dieren en mogen niet, of in beperkte mate geschoten worden. De jager kan dus t.a.v. de ontstane schade niets worden verweten. Moet in deze gevallen boseigenaar of boer dan alleen voor deze schade opdraaien? Dat zou wel zeer onrechtvaardig zijn. Vanzelfsprekend viel dat ook voor de wetgever op geen wijze te billijken. Vandaar dat er -bij de wet- een Jachtfonds werd ingesteld, waartoe iedereen die een jachtakte koopt verplicht wordt f15,- bij te dragen. In de Jachtwet is zijn doelstelling als volgt omschreven: "Het instandhouden te bevorderen van wildsoorten welke handhaving in de vrije natuur waardevol is, en de belangen van de landbouw met betrekking tot de jacht dienen". Het tracht dit te bereiken door "het ter hand nemen of bevorderen van wetenschappelijk onderzoek, het bevorderen van voorlichting en opleiding en het bevorderen van maatregelen welke voor de verwezenlijking van het doel van belang zijn". Deze maatregelen nu omvatten niet alleen het verlenen van tegemoetkomingen in de wildschade, maar kunnen ook tot doel hebben schade te voorkomen. Zo is er b.v. zowel op de Noord- als op de Zuid-Veluwe voor rekening van het Jachtfonds een beduidende oppervlakte aan land-

bouwgronden van een omrastering voorzien. Dit om deze te beschermen tegen hertenschade, die jaarlijks vele duizenden gulden kan belopen. Op den duur bleek ook bij dit, in opzet kostbare, project de kost voor de baat uit te gaan.

Tenslotte: wat draagt wetenschappelijk onderzoek bij tot de doelstelling van het Jachtfonds? Een zorgvuldige afweging van belangen t.a.v. de jacht vereist een grondige kennis op velerlei gebied. Van het grondgebruik bijvoorbeeld en de gedragingen der dieren. En het is de wetenschap die, veelal door toegepast onderzoek, ons aan de gegevens over dergelijke zaken kan helpen. Dit onderzoek is opgedragen aan de afdeling wildbiologie van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer in Arnhem.

Tot zover Directie Faunabeheer.

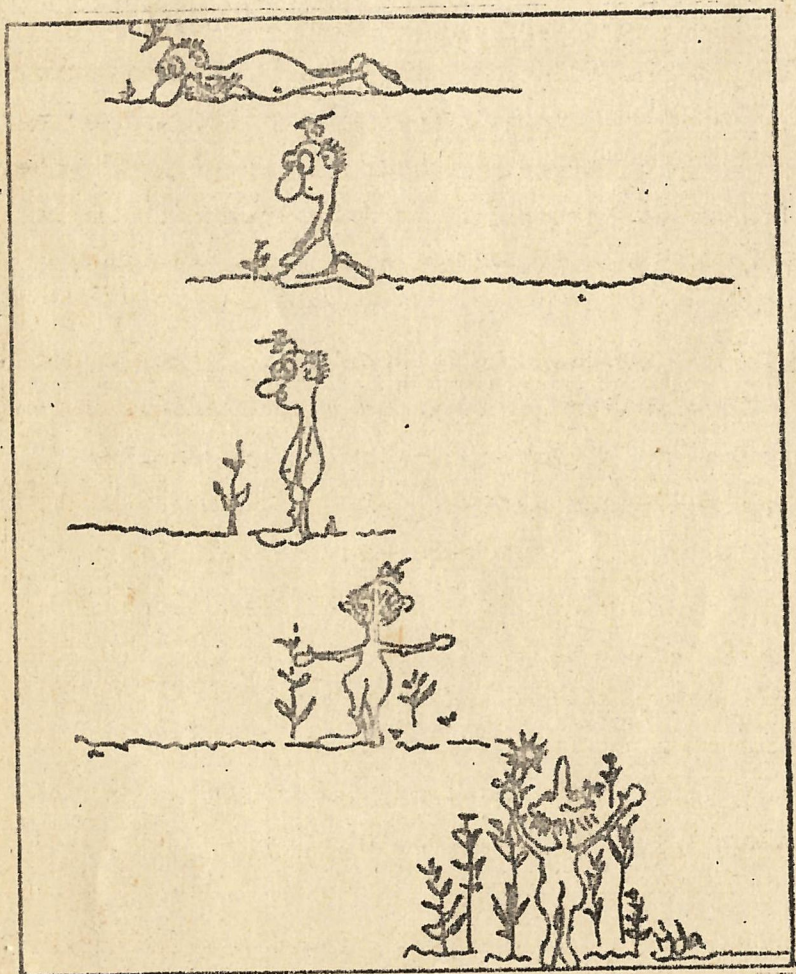
Nu kan men zeggen, dat al die beheersmaatregelen voor de jacht en visserij niet nodig zouden zijn geweest indien men vroeger wat verstandiger was opgetreden. Dat is misschien wel waar, maar kunnen en mogen wij oordelen over de gewoontes en daden van onze verre voorouders, indien wij zien wat er na de tweede wereldoorlog door ons mensen aan het milieu is aangedaan en nog aangedaan wordt? Wij kunnen er voor de naaste toekomst wel onze lering uittrekken en proberen het anders te doen.

Natuurlijk is het fout geweest, dat men enige soorten uitgeroeid heeft met het geweer en daarbij denk ik aan Amerika, waar de trekduif verdwenen is en de bison nagenoeg is uitgeroeid, door ze ongelimiteerd als schietobjecten te gebruiken. Maar dat was dan ook geen jagen in de ware zin, zoals wij dat nu onder jagen verstaan. Helaas zit er ook bij de jagers nog kaf onder het koren, maar waar vindt men dat niet. Gelukkig wordt dat kaf steeds minder, mede door het veranderen van inzicht en daar streeft de Kon. Ned. Jagers Vereniging met alle kracht naar, maar tevens nu door de instelling van het wettelijk verplicht jachtexamen, waarbij men de meeste noodzakelijke zaken de jacht betreffende in al zijn aspecten moet kennen, voor men de jacht mag uitoefenen.

Het is niet mijn bedoeling om in en om de milieu werkgroep een discussie te ontketenen over de jacht, want meerderen zullen het direkt

nog wel niet eens zijn met het hier geschrevene. Ik heb alleen ge-
tracht mijn gedachten als jager en als lid van de werkgroep weer
te geven. Want ik wil ook niet ontkennen, dat ik het jachtbedrijf
met veel genoegen uitoefen in een veld in Overijssel. Een veld dat
ik zo goed mogelijk tracht te beheren in zoveel mogelijk samenwer-
king met grondeigenaren, grondgebruikers en veldpolitie.
Tenslotte geloof ik, dat indien iedereen eens de bestaande vooroor-
delen en het subjectief denken wat zou verminderen, er een goede
mogelijkheid moet zijn tot samenwerking tussen alle milieu- en
andere natuurbeschermende organisaties en de Kon. Ned. Jagers Vere-
niging. Want wordt niet door allen aan de basis een goed en schoon
milieu nagestreefd, waarin plaats is en moet blijven, voor alles
wat leeft en groeit.

Wim Lebbink

VOORJAAR 1979

ZOEK GERAAKT ?

AFSCHEID SJEF REICHGELT

Na jaren lang actief lid van de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek te zijn geweest, heeft Sjef Reichgelt nu te kennen gegeven dat hij ermee stopt. Deze beslissing komt niet onverwacht. Reeds eerder gaf Sjef te kennen dat het werk hem te veel ging worden. Gelukkig is hij daarna nog enige tijd doorgegaan om ons in de gelegenheid te stellen alvast zoveel mogelijk te proberen zijn werk op te vangen.

Samen met onder andere Jan Norp, Ben Thissen en Simon Meilink hoort Sjef bij de mannen van het eerste uur. Vooral in de eerste vijf jaar na de oprichting was zijn inzet enorm groot. Het werk, dat hij toen alleen deed, is de laatste tijd geleidelijk door meerdere personen overgenomen. Zo wordt de kindercursus, die vroeger door Sjef geleid werd, nu op voortreffelijke wijze door Wim Lebbink geleid. Sjef leidde echter niet alleen de cursus, hij stelde ook de cursusboekjes zelf samen en drukte ze zelfs eigenhandig. Gelukkig heeft de werkgroep zich zo uitgebreid dat al dit werk over verschillende personen gespreid kan worden. Sjef is ook jarenlang coördinator van de afdeling natuurbehoud geweest.

Een van de eigenschappen, die hem zo'n waardevol lid van de werkgroep Milieubeheer deden zijn, was zijn doortastendheid. Hij is voor niemand bang en wanneer hij van iemand iets gedaan moet krijgen, bijt hij zich er zo lang in vast totdat het gewenste resultaat bereikt is. Ook lukt het hem gemakkelijk contacten met allerlei personen en instanties te leggen.

De laatste jaren en vooral in de afgelopen strenge winter heeft Sjef het erg druk gehad met zijn vogelasyl, dat zich nog steeds uitbreidt en met zijn taak als controleur van de Vogelwet. Nu kan hij zich volledig wijden aan dit werk, dat ook ten dienste staat van behoud van de natuur.

Door zijn geweldige inzet werd Sjef nogal eens met de werkgroep vereenzelvigd. Men was niet meer in staat zijn activiteiten te onderscheiden van die van de werkgroep. Naast tijdgebrek was dit een tweede reden om te stoppen en het werk over te dragen.

Sjef, geweldig bedankt en ik hoop dat we jouw werk met dezelfde goede resultaten kunnen voortzetten!

Vanans de hele Werkgroep
Johan Thissen

VERBETERINGEN ZUIVERINGSINSTALLATIE GROESBEEK-NOORD

Het is al weer bijna een jaar geleden, dat de afdeling Milieuhygiëne in het Milieujournaal (nr.3) uit eigen onderzoek en uit het jaarverslag 1976 van het Zuiveringsschap Rivierenland concludeerde, dat de zuiveringsinstallatie in Groesbeek-Noord niet goed werkte. Uit het jaarverslag 1977 van het Zuiveringsschap bleek dat ook in dat jaar de zuiveringsinstallatie niet voldeed. Daarom vonden wij het tijd om eens na te gaan welke verbeteringen het Zuiveringsschap wil gaan aanbrengen.

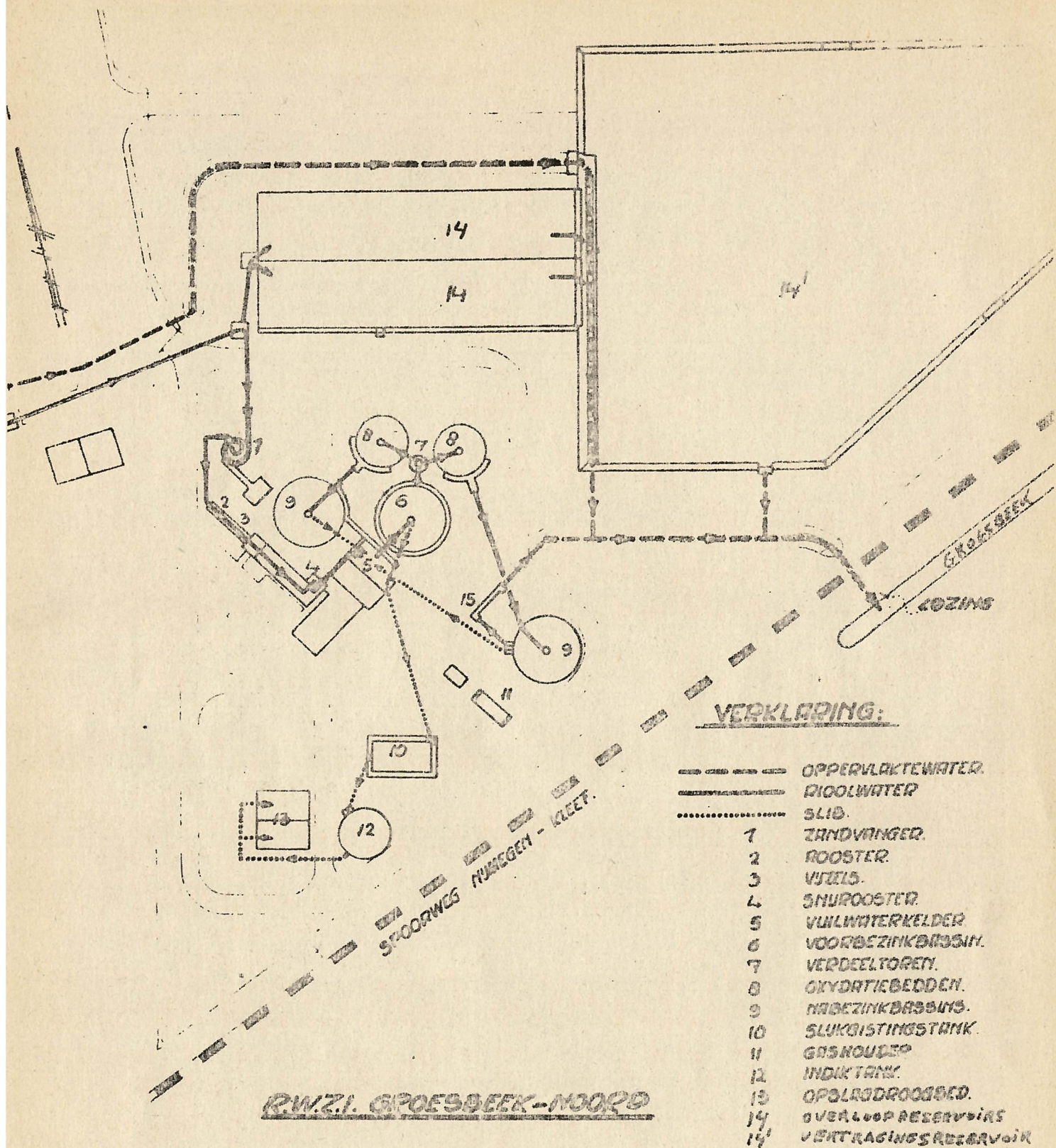
Wij spraken daarom met de heer Verstegen, die in zijn functie als Klaarmeester verantwoordelijk is voor het werken van de zuiveringsinstallaties in Groesbeek en van de gemalen in Groesbeek en omgeving.

VERBETERINGEN BIOLOGISCHE ZUIVERING

Toen de zuiveringsinstallatie in Groesbeek-Noord in 1956 in bedrijf werd genomen, ging men ervan uit, dat de zuivering van het rioolwater voor 80-85% zou verlopen. In de praktijk blijkt nu dat de installatie in de zomer wel 90-95% zuivert, maar dat daarentegen in de winter nog geen 70% gehaald wordt (dit % berust op % BZV₅⁴⁰). Grotendeels is dit te wijten aan het oxidatiebed (fig 1 no 8), dat door de lage temperatuur in de winter niet goed kan zuiveren.

Om de biologische zuivering te verbeteren heeft het Zuiveringsschap Rivierenland de volgende plannen:

- A) Uit proeven is gebleken, dat als je het water dat uit de nabezinkingstanks (fig 1 no 9) komt nog eens een paar dagen laat bezinken er een vlokvorming optreedt, die neerslaat. Zo kun je het water dat normaal op de "Groesbeek" geloosd wordt, nog eens extra zuiveren. Om dit in praktijk te brengen, wordt een grote open "bak", die nu dienst doet als verbragings reservoir (fig 1 no 14ⁱ) in de toekomst gebruikt als extra nabezinkingstank. Daarin wordt het water dan door natuurlijke zelfreiniging aanzienlijk nagezuiverd. Dit noemt men polijsten.
- B) De zuivering van het water in de oxidatiebedden (fig 1 no 8) berust erop, dat op de steenmassa in een slijmhuud organismen zitten die het organisch vuil afbreken. Om dit te kunnen doen hebben deze organismen zuurstof nodig. De biologische zuivering is dus afhankelijk van de hoeveelheid zuurstof die in het water zit en toegevoerd wordt door de schoorsteentrek in het oxidatiebed. Om de hoeveelheid zuurstof in het water te verhogen gaat het Zuiveringsschap een proef van 3 maanden uitvoeren. Bij deze proef wordt

FIGUUR 1

vloeibare zuurstof met speciale apparatuur in het water gebracht; enwel achter de oxidatiebedden (fig 1 no 8) waarna het water weer terug over de oxidatiebedden geleid wordt. Zuivere zuurstof lost sneller en in grotere hoeveelheden op in water, dan zuurstof uit lucht. Door nu zuivere zuurstof in het water te pompen zal er dus meer zuurstof in het water oplossen, met als gevolg dat de zuivering beter verloopt. Deze proef wordt door een firma uit Schiedam gratis uitgevoerd en medio mei

gestart.

Mocht na uitvoering van deze plannen blijken, dat de zuiveringsinstallatie in Groesbeek-Noord nog niet voldoende biologisch zuivert, dan zal er nog een zuiveringsstap bijgevoegd worden. Op dit ogenblik denkt men aan twee alternatieven:

- 1) Of er wordt een extra beluchtingstrap bijgebouwd, enwel net zo als er op de zuivering v.d. Bredeweg gebruikt wordt (een actief slibinstallatie, die wel beter blijkt te voldoen.
- 2) Of het water dat uit de zuiveringsinstallatie van Groesbeek-Noord stroomt (effluent), wordt overgepompt naar de Bredeweg, waar het nog eens nagezuiverd wordt.

Een keuze uit deze alternatieven wordt pas genomen, als de vorige verbeteringen niet voldoende blijken te zijn.

Uit de jaarverslagen van het Zuiveringschap Rivierenland, blijkt, dat de installatie op de Bredeweg in de winter ook niet altijd voldoende zuivert. De vraag rijst nu natuurlijk of de vervuiling in de Leigraaf, die door de zuiveringsinstallatie op de Bredeweg in de winter geloosd wordt, niet erger wordt, als je ook nog eens extra vuil water van Groesbeek-Noord naar deze installatie overpompt.

Volgens de heer Verstegen moeten daarbij een aantal argumenten bekeken worden:

- a) Het water van Groesbeek-Noord is al voor een groot deel gezuiverd door de installatie van Groesbeek-Noord (ongeveer voor 70 %).
- b) Tijdens de lange weg van \pm 4 km van Groesbeek-Noord naar de Bredeweg gaat de natuurlijke zuivering van het water gewoon verder.
- c) Op dit ogenblik is de aanvoer op de zuiveringsinstallatie van de Bredeweg nog kleiner, dan de installatie eigenlijk aankan. Met de bestaande apparatuur op de Bredeweg kan nog meer zuurstof in het water geleid worden, dan erop het ogenblik gedaan wordt. En zoals eerder bleek, is de zuiveringscapaciteit o.a. afhankelijk van de hoeveelheid zuurstof, die in het water zit.
- d) De installatie op de Bredeweg heeft in de winter vooral moeite om de vetvlokken uit het water te halen. Het water, dat van Groesbeek-Noord wordt aangevoerd, is al grotendeels ontdaan van deze verontreiniging.

Concluderend kun je dus stellen, dat het omleiden van het water, dat uit de zuiveringsinstallatie van Groesbeek-Noord komt, naar de

zuiveringsinstallatie op de Bredeweg voor deze laatste geen probleem zal geven. M.a.w. op deze manier kan ervoor gezorgd worden, dat de biologische zuivering van het totale Groesbeekse rioolwater veel beter zal verlopen.

Uit ervaring zegt de heer Verstegen, dat de zuivering door de installatie op de Bredeweg zelfs nog verbeterd kan worden.

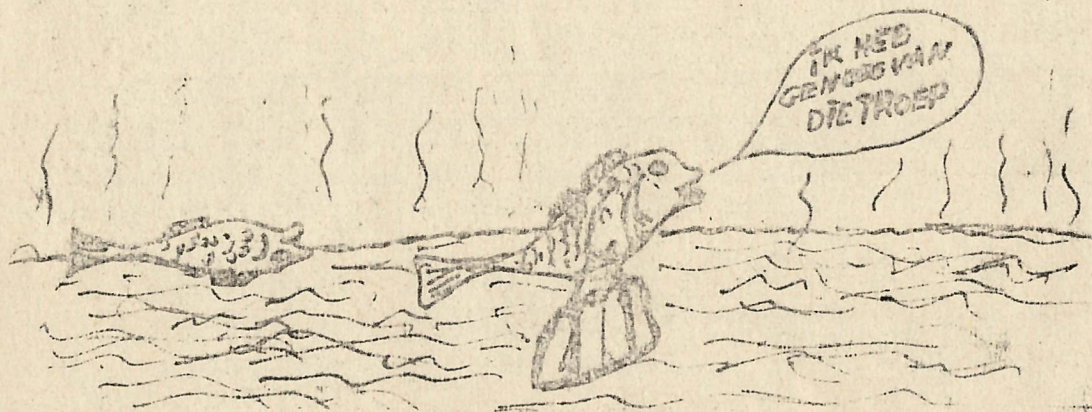
Het hele probleem in de winter op de Bredeweg is namelijk, dat het water in de nabezinkingstank soms bevroest. Het bezonken slib kan hierdoor niet in de beluchtingsbassins terug gebracht worden, waardoor hierin een tekort ontstaat aan actief slib die de biologische afbraak verzorgt. Rioolwater heeft ook in de winter een temperatuur van 3-5°C. Als je nu het rioolwater van Groesbeek-Noord rechtstreeks (dus zonder het eerst te zuiveren) naar de zuiveringsinstallatie op de Bredeweg pompt, zal de temperatuur van het water daar hoger worden en daardoor zal het water in de nabezinkingstank niet zo snel bevrozen. Het resultaat is, dat de installatie op de Bredeweg in de winter ~~aanvullend~~ beter zuivert.

Door dus in de zomer gezuiverd en in de winter ongezuiverd water van Groesbeek-Noord naar de installatie op de Bredeweg te pompen zou de zuivering nog beter kunnen verlopen. Een mogelijkheid die door het Zuiveringschap Rivierenland t.z.t. zeker bestudeerd zal worden.

Er wordt door het Zuiveringschap Rivierenland hard gewerkt om de zuiveringsproblemen van het afvalwater in Groesbeek op te lossen. Daarnaast is het natuurlijk de taak van ons allen om zelf zo weinig mogelijk watervervuiling te veroorzaken.

Het feit dat er zuiveringsinstallaties zijn, betekent natuurlijk niet, dat wij het z'n allen ook maar alles via de rioolring moeten laten weglopen.

Klaas Meentma

maak eens een excursie door het middengebied!

1. INLEIDING

In aansluiting op de discussie, die is ontstaan rondom de bebouwing van het Middengebied van Groesbeek, is het wellicht zinvol enerzijds eens stil te staan bij de waarde, die de vormen van het landschap hier hebben door middel van artikelen, zoals in het Groesbeeks Weekblad van eind maart, doch anderzijds dit ook zelf eens te gaan bekijken. Daartoe wil onderstaande excursie, die ieder op eigen gelegenheid kan maken, aansporen. Doch eerst enkele gegevens over het landschap ter inleiding.

2. ONTSTAAN VAN HET BEKKEN VAN GROESBEEK

Groesbeek is in Nederland het zuidelijkste punt, waar 130 000 jaar geleden in de voorlaatste ijstijd ("Saale" genoemd) landijs heeft gelegen. Dit ijs heeft vanuit het noorden als een bulldozer het reeds aanwezige rivierzand en -grint voor zich uit geduwd tot een half ronde 80-95 m hoge heuvelrug ("stuwwal"), nl. Berg en Dal - Wolfsberg - St Jansberg - Freudenberg - Brandenburg. Toen het ijs afgesmolten was, bleef een laagte over tussen deze heuvelrug: het Bekken van Groesbeek. In de laatste ijstijd, "Weichsel" genoemd, 30 000 jaar geleden, lag er geen ijs in Nederland, maar was er wel een toendraklimaat. Er was bijna geen plantegroei. Als in het voorjaar de sneeuw smolt, kon het smeltwater niet in de bevroren ondergrond wegzakken, maar stroomde langs de oppervlakte af. Hierbij werden dalen uitgeschuurd, zoals de Siep - de Kamp. Ze zijn nu meestal droog. In het kale landschap had de wind vrij spel. Zand werd verstoven tot langgerekte duinruggen (daarop ligt nu o.a. De Horst) en uit de drooggevallen Noordzee waaide stof op, dat in de luwte van de Groesbeekse heuvels tot bezinking kwam (löss). Na al deze gebeurtenissen had Groesbeek een voor Nederlandse begrippen heel bijzonder landschap gekregen.

3. EEN EXCURSIE

Iedereen kan zich met een beetje fantasie deze geschiedenis gemakkelijk voorstellen als hij op een zonnige zaterdag- of zondagmiddag eens op de fiets stapt en het hieronder beschreven "spoor" volgt. Neem een paspoort mee!

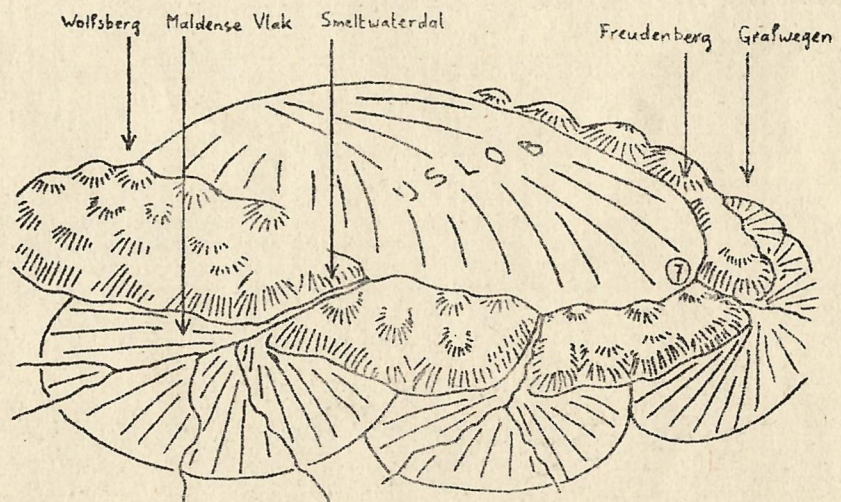

Fig. 1 Ontstaan van de stuwwal

1) We beginnen de route bij het zwembad "De Lubert". We staan nog op de stuwwal, wat goed te merken is, als we de Crancenburgse Straat in oostelijke richting afrijden: het "trappen" gaat gemakkelijk.

2) Bij saal "De Linde" zijn we beneden, de stuwwal ligt nu achter ons en we zijn in het Bekken van Groesbeek. Hier heeft eens een ijslaag van tenminste 90 m dikte gelegen. We rijden de spoorlijn over en slaan rechtsaf de Kon. Wilhelminaweg in. We passeren een smal waterloopje

3) overblijfsel van de Groesbeek,

die uit het droge dal komt, waarin het dorp is gebouwd en waarvan men voor de aanleg van de spoorlijn Nijmegen - Kleef gebruik heeft gemaakt. Rechts zien we het dorp in de vallei liggen. We rijden verder: vlak voor de voorrangskruising Hoge Horst moeten we een beetje klimmen:

4) we rijden een duinrug op, die zich van west naar oost (De Horst) uitstrekt. De weg is erop gebouwd met boerderijen erlangs: een veilige hoogte in dit soms drassige gebied. De wind kwam in de laatste ijstijd kennelijk van rechts (uit het westen) zoals nu nog meestal en legde een zandrug neer in de luwte van het zand en grint, dat uit het genoemde dal gespoeld is.

5) Verder de Kon. Wilhelminaweg afrijdend passeren we nog twee van zulke dekzandruggen: de Lage Horst en één zonder naam; steeds zijn de boerderijen erop gebouwd.

Kijk nu eens rond: we zijn geheel omringd door heuvelruggen. Rechts de Wolfsberg, voor ons uit de St Jansberg en links het Reichswald. Een beetje voorstellingsvermogen en we zien hiertussen een enorme ijstong liggen: achter ons is het landschap geheel open, daar kwam het ijs vandaan. Overal is het uitzicht op de heuvels goed, dankzij het feit, dat bebouwing van huizen niet overheerst. We rijden weer (recht)door; na de kruising met het Nijerf moeten we weer klimmen: we gaan de stuwwal op. Bredeweg ligt net als Groesbeek aan de

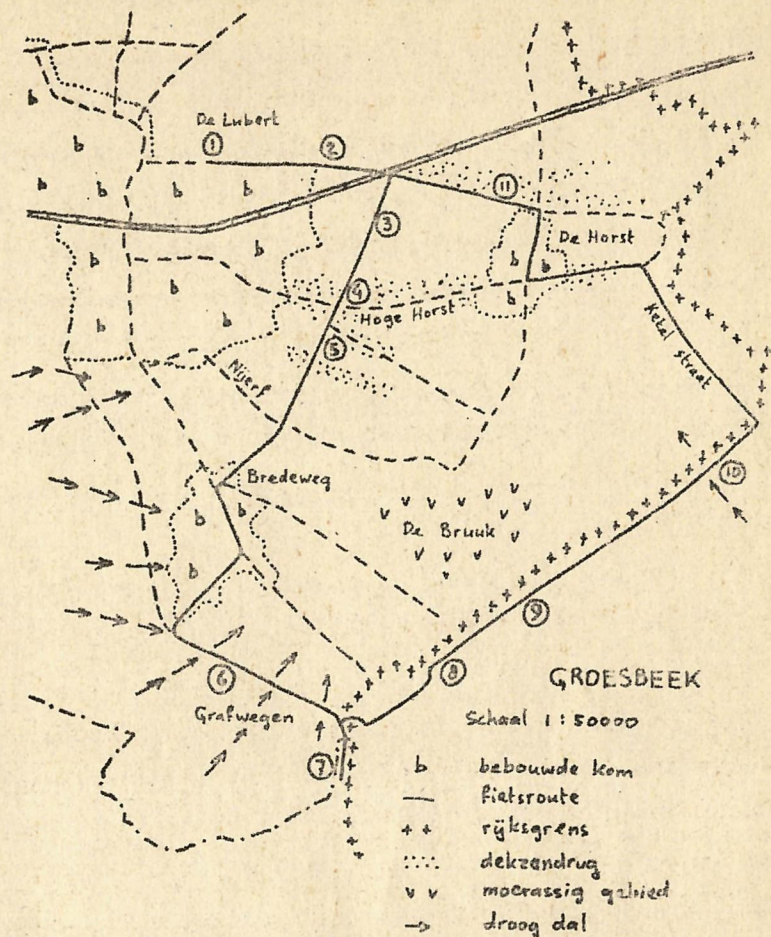

Fig 2. Routekaart

binnenflank van de heuvelrug. Op de voorrangsweg links Bredeweg in, rechts de St. Anthonisweg op, nog een beetje stijgen en weer linksaf Grafwegen in.

6) Kijk nu eens in de lengterichting van de weg: hij heeft een golvend verloop. Hij kruist een aantal droge dalen, die vanaf de St Maartensberg komen. We rijden verder langs de Duitse grens tot aan de kiosk.

7) Hier ligt de enige "berg"pas van Nederland: de weg (Holleweg) duikt omhoog tussen twee heuvels door (zie fig. 1). Kijk even achterom: daar lag de gletsjertong en we staan hier aan het uiterste puntje ervan. Het is gemakkelijk voor te stellen, dat hier het meeste smeltwater van de gletsjer zich verzamelde en over, wat nu Holleweg (of Neutrale weg) heet, naar het zuiden stroomde.

We keren om en rijden terug langs de grens. De akkers links zijn prachtig golvend: hier is het begin van enkele droge dalen. Ver vooruit ligt Groesbeek aan de rand van de laagte. In de bocht van de weg rechtsaf langs de slagboom (de Duitse grens) en aan het eind van het zandpaadje weer rechts, Grafwegen in. Nu steeds maar rechtdoor onder de stuwwal Reichswald langs 8).

Het Bekken van Groesbeek (links) zien we nu weer van een andere kant.

9) Langs de laagte van de Bruuk wordt het uitzicht door bos ontnomen. Hier lag het diepste punt van de gletsjer. Na ongeveer 1 km gaan we naar beneden: we passeren weer een droog dal 10).

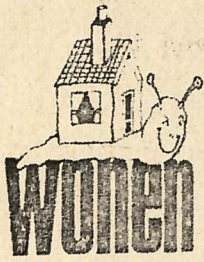
Een klein stukje omhoog en we kunnen links weer de grens over, de Ketelstraat in. Dit gebied ligt ook zeer laag, het watert af via de Leygraaf op Kranenburg. Na de brug over de Leygraaf linksaf naar De Horst. In het dorp rechts en daarna links de Cranenburgse Straat in.

11) Deze ligt op de zuidflank van een langgerekte rug; weer zo'n lengteduin. Hij is zo hoog, dat men er af en toe niet overheen kan kijken. De wind heeft waarschijnlijk destijds veel kracht gehad.

De spoorlijn over, nog een klein eindje en we zijn weer bij het zwembad.

Hopelijk heeft U van de tocht genoten. Groesbeek ligt in een uniek stukje Nederland. Zo'n landschap waarderen we meer, wanneer we het ook eens met andere ogen bekijken.

Hans de Jong

In 't jaar **2020** een huis met een tuintje voor iedereen.

GROESBEEK - De gemeente moet het vertrek uit Groesbeek gaan stimuleren

Gemeente Groesbeek 24-1-77 586 woningzoekenden

GROESBEEK — De gemeente Groesbeek had in 1978 een bevolkingstoename van 73 personen. Dit cijfer ontstaat door een geboorte overschot van 196, overleden 163 en een overschot van 40 (ingekomen 714). Het officiële inkomen van de gemeente Groesbeek is daardoor 18.613 per 1 januari 1979. Het aantal woningen, dat in 1978 gecreed kwam bedroeg 87, verdeeld als volgt: 5 premiewoningen, 65 woningwetwoningen en 17 vrije sectorwoningen. 13 woningen verdwenen, zodat de netto woningtoename in 1978 dertig was. Per 31-12-1978 waren in aanbouw 35 premiewoningen, 28 woningwetwoningen en 43 vrije sectorwoningen. De gemeente Groesbeek heeft in 1978 586 woningzoekenden waarvan 10.486 zijn eigen ingezetenen. Hieronder

bedroeg de werkeloosheidspercentage bij de mannen in 1978 7,45%, hetgeen een duidelijke verbetering ten opzichte van 1977 is (toen gem. 11,72%). Het aantal werkloze vrouwen per december 1978 bedroeg 110. Via Sociale Zaken werd aan totaal 1133 personen een uitkering verstrekt; het betreft hier uitkeringen via de WWV; Algemene Bijstandswet; RWW en andere Rijks-groepsregelingen. Ter bestrijding van de armoede werd in 1978 237 ton zout verstrekt. De brandweer rakte totaal 52 maal uit; 23 keer betrof het een bosbrand. De brandschade van de overige 26 branden (drie maal was het loo-alarms) bedroeg ca. f 130.000.— De Opruimingsdienst tenslotte verwijderde in 1978 op 21 plaatsen munitie.

Bezwaarschrift tegen de plannen: Bebouwing Middengebied. Het stadsbestuur Nijmegen heeft 3 hoofdberaamden: a. Groesbeek minder dan 600 woningzoekenden. b. Binding met Groesbeek minder sterk i.v.m. leeftijd van de woningzoekenden. c. Het terrein is moeilijk te bebouwen, dus het wordt te duur voor ons bezwaarschrift is hoofdzakelijk op de ontsluiting gericht.

1. Hoeveel geld heb je? Het is in Nederland nog steeds zo dat hoe meer je verdient hoe beter dak is dat je boven je hoofd krijgt.

Ruimtelijke Ordening.

Groesbeek heeft zijn achterstand eigenlijk al opgelopen in de oorlog.

De gemeentesecretaris op zijn kamer.

huren en kopen

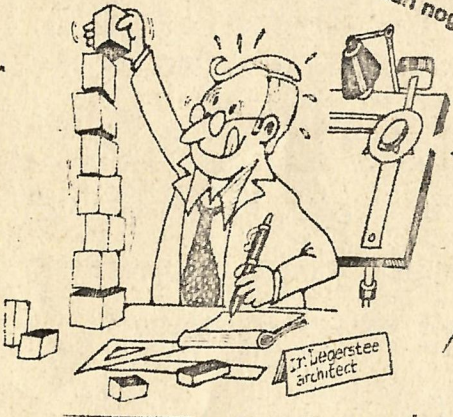
Volkshuisvesting

Maar als je van bouwen zo makkelijk rijk wordt, waarom is er dan nog woningnood?

Dat neemt niet weg dat hij in veler Groesbeekse ogen een „machtig“ man is.

10 JAN 77 Nieuwe flat opgeleverd in Groesbeek

„Gemeente houdt geen rekening met jongeren“

makelaars

SAMEN WONEN

„Men moet duidelijk worden gemaakt dat er ook nog wel andere plannen zijn waar ons bezwaarschrift wordt getakeld, we moeten de groep stimuleren om uit Groesbeek te trekken, althans de heer Dijkstra.“

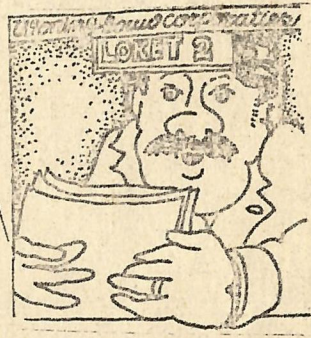
Er werd niet genoeg doorgestroomd naar de nieuwbouw.

De werkgroep wonen van het VJV

GROESBEEK - Een van de groepen

Anti-kraakwet

vervuiling milieu eist tol

In Chicago gaan jaarlijks ongeveer 1500 mensen dood aan de vervuiling van het milieu. In een rapport van de universiteit van Illinois, wat in maart j.l. werd gepubliceerd, wordt een onweerlegbare band gelegd tussen luchtvervuiling en de sterfgevallen onder mensen die leden aan hart-, long- en suikerziekte. Het rapport komt ook tot de bevinding dat luchtvervuiling waarschijnlijk geen kanker veroorzaakt.

radicaal afval

De proefboringen in het noorden van Nederland, om te onderzoeken of de zoutlagen aldaar geschikt zijn voor de opslag van radioactief afval, zijn voorlopig uitgesteld. De regering wil mede door druk van de plaatselijke bevolking, welke fel gekant is tegen deze boringen, eerst een "brede maatschappelijke discussie over het toepassen van kernenergie" afwachten. De ramp van Harrisburg was ten tijde van deze uitspraak nog niet gebeurd. In hoeverre zal er nu nog sprake zijn van een maatschappelijke discussie en hoe breed zal die zijn?

koelkasten

In mei krijgt u een overzicht in huis van het elektriciteitsverbruik van alle in Nederland op de markt zijnde koelkasten. Dat zal staan in o.a. het blad STROOM, wat wij gratis in de brievenbus krijgen. Het is de bedoeling een overzicht te geven van bijna 200 koelkasten, hoeveel elektriciteit elk gebruikt om een bepaalde prestatie te leveren. Het overzicht geeft 5 gradaties in zuinigheid met elektriciteit, van zuinig tot onzuinig. Dit overzicht is opgesteld door de SEP, de samenwerkende elektriciteitsproducenten. Het ligt in de bedoeling dit in de toekomst ook te doen voor andere elektrische huishoudelijke apparaten

milieu rondom milieu rondom

This is my pledge to save the Harp Seals.

(Excellentie, mijn pleidooi om de zadelrob te beschermen luidt als volgt:)

I urge you to do anything within your capacity to protect Harp Seals.
(Ik dring er bij U met klem op aan om alles te doen wat in Uw vermogen ligt om de zadelrob volledig te beschermen.)

I fully agree with the Dutch Government that the Harp Seal is to be put on the list of endangered species before it is too late.

(Ik ben het volledig eens met de Nederlandse regering dat de zadelrob op de lijst van bedreigde uitheemse diersoorten moet worden geplaatst voor het te laat is.)

I assure you, I will never buy any products made from Harp Seals.

(Ik verzeker U dat ik nooit van zadelrob gemaakte produkten zal kopen.)

I urge the Canadian Government to call an immediate halt to this senseless slaughter.

(Ik dring er bij de Canadese regering op aan onmiddellijk een eind te maken aan deze zinloze slachting.)

Signed (handtekening) _____

Name (naam-blokletters s.v.p.) _____

Address (adres) _____

THE NETHERLANDS

Ik maak bovendien f _____ over op giro 310313 t.n.v. IFAW, Agaat 30.

Berkeel en Rodenrijs. Ik draag daarmee bij aan de kosten van deze advertentie en steun IFAW bij de acties om zadelrob en andere bedreigde dieren te beschermen. Stuur deze bon naar:

INTERNATIONAL FUND FOR ANIMAL WELFARE,
AGAAT 30, 2651 SE BERKEEL EN RODENRIJS.

VK

zeehonden

"In Canada worden 180.000 zeehonden afgeslacht". Zo luidt de kop van een advertentie van de IFAW, welke in diverse kranten heeft gestaan. Via de International Fund for Animal Welfare gaat de hier naast staande verklaring, als u hem invult en opstuurt, naar de Canadese regering!

Centrale verwarming

Afgelopen maanden verschenen een aantal artikelen in de pers over energiebesparing op centrale verwarming.

Vooreerst werd een symposium gehouden over "Energiebesparing in bebouwde omgeving" waarop bleek dat LANGE GORDIJNEN en de verwarmingradiatoren met gordijnen afdekken 45% meer energie besparen dan gordijnen en vitrage op de vensterbank.

De Nederlandse Gasunie heeft in de pers bekendgemaakt dat zij een "ENERGIEBESPARENDE CV-KETEL" ontwikkeld heeft welke 20 tot 25% minder aardgas verbruikt dan de huidige welke thans in de Nederlandse woningen zijn geïnstalleerd. Huidige cv-ketels hebben een rendement van ruim 70%, wat betekent dat bijna 30% van de geproduceerde warmte, grotendeels via de rookpijp verloren gaat. De nieuwe ketel wordt dit rendement tot meer dan 90% opgevoerd. Het rendement wordt bereikt door de warmte van de verbrandingsgassen maximaal te benutten o.a. door het gebruik

ter vergelijking:

De afgelopen koude winter gaf een extra gasverbruik te zien van ruim 1,1 miljard kubieke meter, wat omgerekend in geld overeenkomt met ruim 300 miljoen gulden.

Het collectief "Volksenergie" uit Eindhoven stelt zich tot doel om energiebesparende instrumenten zo goedkoop mogelijk op de markt te brengen. Dit collectief ontwikkelde een apparaatje waardoor de bestaande verwarmingsketel veel minder stroom verbruikt.

De werking van het apparaat komt erop neer dat het de pomp van de centrale verwarmingsketel uitschakelt wanneer het water is afgekoeld.

Bij de huidige verwarmingsketels draait die pomp het hele jaar door. Door het gebruik van de pompautomaat is het stroomverbruik volgens "Volksenergie" met 50% op het continueverbruik terug te brengen.

Gebruikt de gemiddelde pomp met zijn elektrisch vermogen van 60W bij continue bedrijf een slordige 500kWh per jaar, dan betekent dat een jaarlijkse besparing van gemiddeld 250kWh. Opbrengst: ca f45,- per jaar!

Warme lucht rondom milieuhuis rondom

De warmte wisselaars. Wanneer worden de gassen zo ver afgevoerd tot de waterdamp die eruit condenseert. De hierbij vrijkomende warmte wordt eveneens benut. De prijs van de nieuwe warmte wisselaars zou 400 tot 800 gulden bedragen, liggen dan die van de huidige warmte wisselaars. Deze meerprijs zou erin 2 a 3 jaar door gasbesparing uitgehaald kunnen worden. Het rendement is meer dan de helft van de huidige Nederlandse woningen voorzien van centrale verwarming. In de toekomst zullen er nog eens 100 installaties moeten worden toegevoegd, terwijl er zo'n 140.000 huidige cv-ketels moeten worden vervangen. De overheid zou bij de bouw of vervanging de eis stellen de nieuwe ketel aan te sluiten op een warmte wisselaar.

Er bestaan twee uitvoeringen van de pompautomaat welke f85,- en f120,- kosten.

Door een beetje handige doe-het-zelver is het apparaatje gemakkelijk te installeren.

Op de vraagbaak (v. Ruysdaelweg 25) kan men een folder van dit apparaatje inzien.

EN, NOW DIT DING OOK NOG WIT!

ruilbank voor bomen

Het ingenieursbureau Grontmij, dat zich bezig houdt met de inrichting van landelijke en stedelijke gebieden is begonnen met een databank voor bomen. Men wil hiermee bereiken, dat reeds tot redelijke wasdom gekomen bomen (15 tot 30 jaar oud), welke moeten wijken voor de aanleg van wegen, leidingen etc., elders een waardevol nieuw bestaan kunnen gaan leiden, bijv. in nieuwe of oude wijken en recreatiegebieden. Vraag en aanbod worden geregistreerd zodat periodiek een overzicht van de bomenmarkt kan worden uitgegeven. De GRONTMIJ verricht de eigenlijke overplaatsing alleen als klanten (particulieren, gemeenten) daar uitdrukkelijk om vragen. Zij heeft veel meer een bemiddelende rol, niet op commerciële basis. Wie een boom meeneemt betaalt aan de bomenbank f15,-, het aanbieden is gratis.

kernenergie

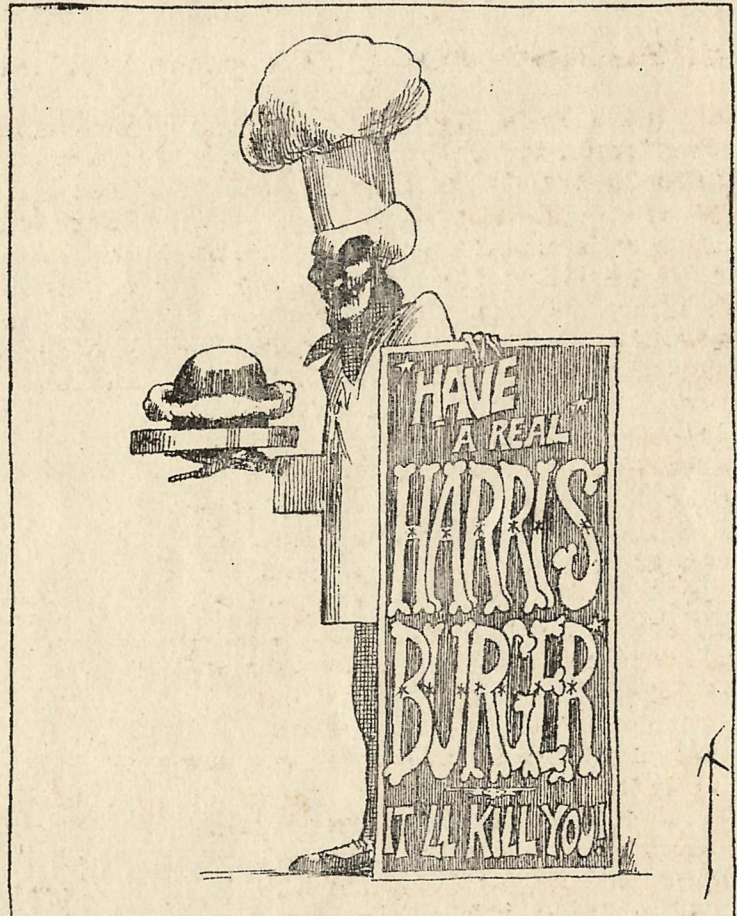
In de kerncentrales van de VS zijn in 1978 door de Commissie voor Toezicht op Kernenergie 2835 incidenten geregistreerd. Alle kerncentrales heeft men tenminste 1 keer moeten stilleggen om veiligheidsmaatregelen. De duur van de onderbreking varieerde van enkele uren tot verscheidene maanden. Gemiddeld hebben deze kerncentrales voor 67,2 % productief gefunctioneerd, dat wil zeggen: twee op de drie dagen. Het Europese programma voor kernenergie zal zeker een jaar worden opgehouden als gevolg van het ongeluk in Harrisburg, zo heeft Guido Brunner de voorzitter van de Europese energiecommissie verklaard. Dit openthoud komt door de noodzakelijk geachte herziening van de veiligheidsmaatregelen.

milieu ~~om~~ rondom ~~om~~ milieu ~~om~~ rondom ~~om~~

Grontmij handelt in
oude bomen (Volks-
krant)

"... Zal ik deze dan maar
voor u inpakken? "

Frits (Haagse Post).

Landbouw en Natuurbeheer

In het artikel over de landbouw in ons vorige nummer probeerde ik aan te tonen dat juist door schaalvergroting de boer er juist op achteruit gegaan is. Schaalvergroting had immers overproductie tot gevolg, die weer zorgde voor verlaging van de prijzen. Verder was schaalvergroting nadelig voor de natuur (monokultures, verdelgingsmiddelen), het dier (bio-industrie) en de konsument (slechtere kwaliteit van het voedsel). De konklusie luidde dat iedereen gebaat is bij een andere wijze van landbouw, ook de boer zelf.

Het nu volgende stuk is geschreven naar aanleiding van een discussiedag van de landelijke vereniging tot behoud van de waddenzee, gehouden op 10 mei te Utrecht. Het onderdeel "landbouw en natuurbeheer" maakte er een deel van uit.

De problematiek die ik de vorige keer geschetst heb, kwam weer naar voren. De boeren brachten naar voren dat ze door de huidige landbouwpolitiek op de snede van het mes leefden. Men moest doorgaan of verzuipen. Aan de natuur kon hierdoor helaas nauwelijks aandacht gegeven worden. "De boer heeft hier niet voor gekozen", zei men. "Liever zou hij net als vroeger een natuurbeheerder zijn". De boeren hebben immers door de seuwen heen voor de natuur in het algemeen erg verrijkend gewerkt. Veel boeren zijn dus voor integratie (tot één geheel maken) van landbouw en natuur. Ze gaven toe dat deze integratie niet mogelijk was met intensieve bedrijven.

De natuurbeschermers waren in het algemeen vóór kleinschalige miljeuvriendelijke landbouw: dit zijn bedrijven of bedrijfjes die meestal op biologies (dynamiese) wijze produceren. Ze streven naar een zo groot mogelijke variatie binnen hun bedrijf (zo veel mogelijk soorten producten produceren) en pogen zo weinig mogelijk onnatuurlijke meststoffen en bestrijdingsmiddelen te gebruiken. Ze proberen zo veel mogelijk met de natuur samen te werken.

Zoals je ziet wordt vaak de term vaak, zo.. mogelijk, de meeste enz. gebruikt. Dit houdt in dat je kleinschaligheid niet precies kunt definiëren. Hoe een kleinschalig bedrijf eruit ziet, is afhankelijk van plaats, grootte en de mogelijkheden.

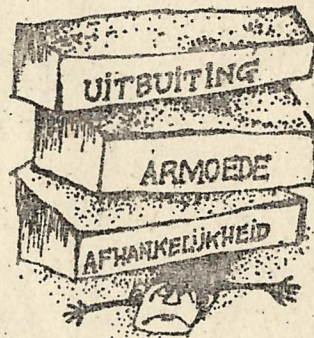
Een voorwaarde voor het bestaan van kleinschalige bedrijven, dat de konsument meer betaalt voor zijn producten. De konsument heeft dus een grote verantwoordelijkheid. Hij bepaalt of de boer miljeuvriendelijk kan produceren. Lang is door de officiële landbouw gezegd, dat de konsument niet meer wil betalen. Het is echter gebleken dat ze dit wel willen ondanks de crisis. Er komen steeds meer reformwinkels en reformafdelingen in gewone winkels. Het duurdere scharrelei wordt massaal gekocht. Wel is het zo dat de konsument een herkenbaar product wil zien. Pas als hij weet dat het product op kleinschalige miljeuvriendelijke wijze geproduceerd is, wil hij er meer voor betalen.

Wat de "officiële" landbouwer vaak een groot nadeel vindt van de kleinschalige landbouw is de geringe productie per ha. Dit zou nadelig zijn voor de derde wereld, want daar schreeuwt men om voedsel.

Hiertegen werd hetvolgende ingebracht:

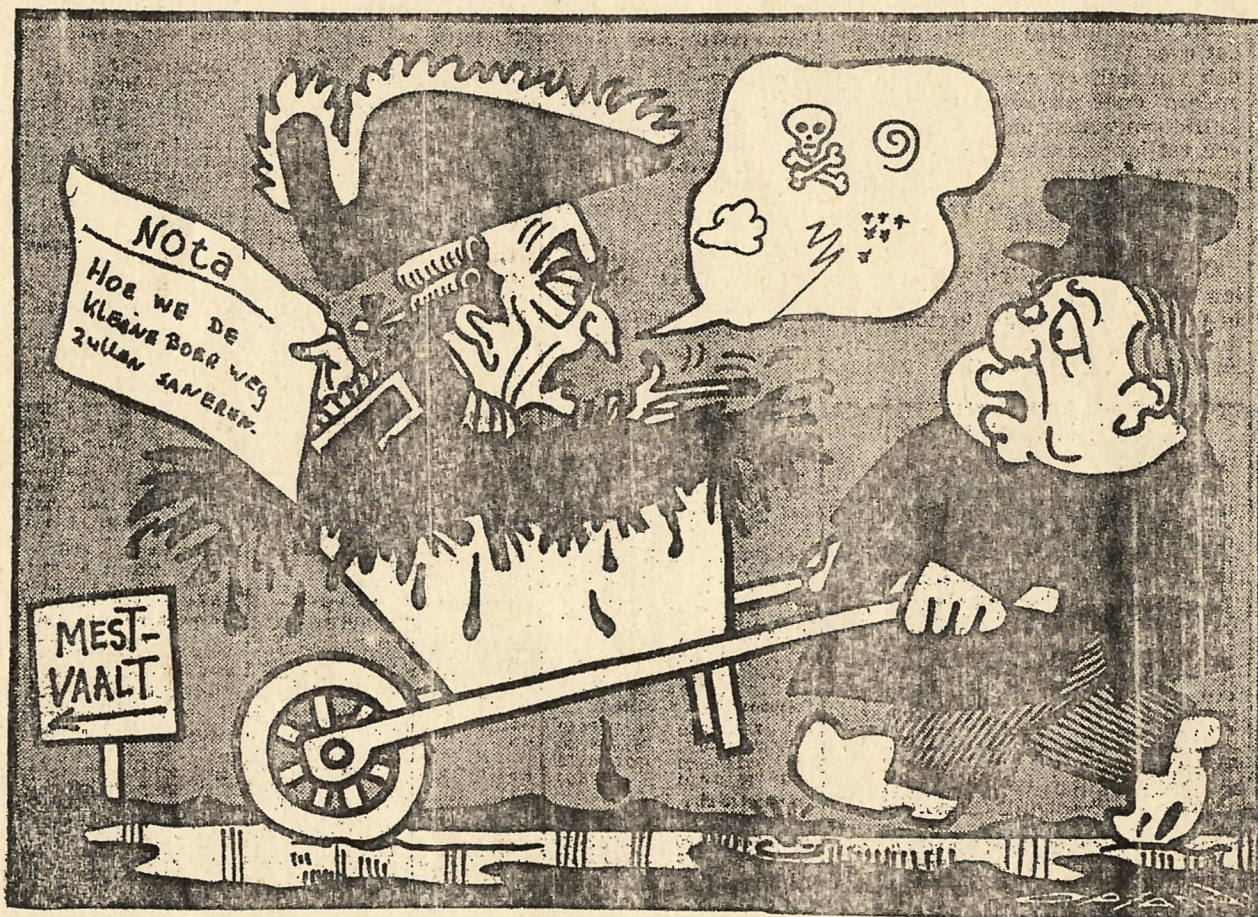
- Iedere veehouder haalt krachtvoer uit de derde wereld.
- Het graan wordt vastgehouden in de VS om de prijzen hoog te houden. (hetzelfde geldt voor kunstmest)
- Onze overschotten, die de laatste 20 jaar in de 3^e wereld gedumpt zijn, hebben de mensen daar alleen schade berokkend; de mensen moeten in staat zijn ter plekke voldoende te produceren voor zichzelf.
- Er zijn enkele producten die veel voedingsstoffen opalrupen. Vlees is zo'n product: om 1 kg vlees te produceren, heb je \pm 7 kg plantaardig materiaal nodig. Bier is ook zo'n product; hiervoor is veel graan nodig. We zouden minder vlees moeten eten en minder bier moeten drinken, dan zou er meer dan genoeg voedsel zijn, ondanks de lagere productie. Ook hier is het gedrag van de konsument weer belangrijk.

Een boer uit Noord-Groningen vroeg zich af of de strijd tussen boeren en de miljeugroepen wel nodig was. Op veel punten waren eerst grote tegenstellingen tussen landbouw- en miljeumensen. Deze tegenstellingen verdwenen later. Als voorbeeld noemde hij de Dollard, waar boeren en miljeugroepen, na jaren een tegengestelde mening te hebben gehad, nu elkaar gevonden hadden. Overleg was volgens hem de beste methode. Er waren veel misverstanden, die niet nodig waren. De miljeumensen waren het hiermee eens; er moesten meer contactpunten komen tussen de beide groepen. Maar al te vaak worden de standpunten verhard en luisterd men niet meer naar elkaar.

Volgens mij zijn de standpunten tussen vóór- en tegenstanders van kleinschaligheid ook te erg verhard. Ook hier is meer discussie gewenst tussen beide partijen, vooral nu de boeren behoefte hebben een oplossing voor hun problemen.

Henny Brinkhof

MEDICIJNEN.

HOEWEL DE MEDICIJNENINZAMELINGSAKTIE OFFICIEEL
BEEÏNDIGD IS, KAN MEN ALTIJD HET GEHELE JAAR
DOOR MEDICIJNEN, WELKE NIET MEER GEBRUIKT WORDEN,
INLEVEREN BIJ DE APHOTHEEK!

HET REVALIDATIE-CENTRUM VOOR DIEREN

EEN WINTER LANG

Inleiding.

Op de vraag, geef eens een verslag, wat je zoal in de afgelopen winterperiode in je revalidatie-centrum voor dieren hebt gehad, zou ik kunnen volstaan, met het kort en bondig verstrekken van soorten en cijfers. De soorten vogels zouden in dit verband voor de lezer het interessante van het revalideren weergeven, terwijl het vermelden van de aantallen de vraag op zou kunnen werpen, waar doet hij dat toch allemaal van en waar laat hij ze allemaal.

Geen van de twee mogelijkheden geven in feite weer, wat er in een revalidatiecentrum omgaat en waar je mee kunt worden geconfronteerd. Vandaar dat ik dit verslag uitbreng in de vorm van een dagboek, in de hoop, dat de lezer een indruk krijgt van de sfeer die er met dit werk kan en wordt opgeroepen

Ik start met de eerste dag van de strenge vorstperiode na Nieuwjaar

6 januari Toontje Ebbers uit de Bruuk komt vragen, wat hij met een zieke houtduif moet doen, die hij heeft gevonden op de Boersteeg. De vogel heeft de krop vol gele knobbels, wat duidt op een trichomoniasisaandoening. Het dier is broodmager en weigert voedsel. Behandeling: joudiumtinctuur. Volgende dag is het diertje dood. Uit Overasselt wordt een meerkoet gebracht. De gewrichten van beide poten zijn stukgetrokken. Het dier had aan het ijs vastgevroren gezeten. Genezing is uitgesloten.

7 januari Het trimfeest van de Nederlandse Spoorwegen in het Heumens bos levert een knobbelzwaan op. Het dier weigert zelf te eten. Dus kunstmatig voederen met een slang tot in de krop. Het beest gaat tekeer als een bezetene. Ik barst daar buiten van de kou. Als de voeding er eindelijk in zit, zijn we drie kwartier verder. Volhouden maar.....

9 januari Inspektie dierenbescherming brengt een kerkuil, die in een lokaal op het NSG de meiden op stang heeft zitten jagen. De vogel is nog vrij fit, maar sterk vermagerd. Komt er wel door.

13 januari Een kramsvogel uit Nijmegen wordt gebracht. Ik zeg het maar niet. De bringer verwacht, dat ik het diertje met een gebroken heupgewricht er weer bovenop haal. Ik laat hem maar zo wijs.

Politie uit Druten, Wijchen en Malden brengen ieder een reiger. Een er van zakt door zijn poten en ligt roerloos op zijn zij. Het dier leeft nog een uur.

Uit Oosterhout wordt ook een reiger gebracht

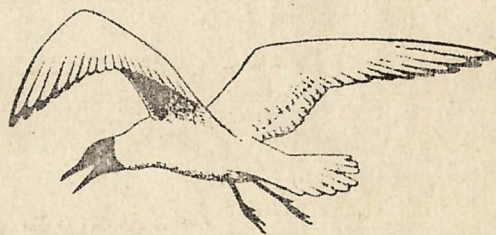
Eerst drie dagen door de man op de badkamer gehouden en met brood gevoerd. Zalig de armen van geest. Het dier is daardoor al veel te veel verzwakt. Als hij maar direkt was gekomen, dan hadden we er misschien nog wat aan kunnen doen.

14 januari Ravenstein, een roerdomp. Met zeven man(envrouw) komen ze hem brengen. Het valt me zomaar op, ze waren met drie auto's!!!! De roerdomp blijkt een rotzak. Hij heeft me bijna te pakken, mikt op de ogen. De kinderen er bij uit de buurt houden, dus op de badkamer dan maar.

15 januari Uit Nijmegen komt een reiger, wel wat zwak, maar met een beetje wilskracht van het dier zelf lappen we hem wel weer op.

16 januari Bezoek van de rijkspolitie uit Beek met weer een roerdomp. Deze is wat schuwer. Ook maar op de badkamer.

De eerste roerdomp is losgebroken en doet hevige uitvallen naar mijn hoofd. En passant heeft hij een paar flinke klodders op de rode vloer-tegels achtergelaten. Marian de pest in;" Die rotzooi krijg ik niet meer fatsoenlijk uit de vloer". Ik denk, dat ik die vogels moeilijk in mijn binnenzak kan stoppen.

Intussen kan ik met deze langdurige vorst geen hokken en voliëres schoon maken. De steeds terugkerende ijzelbuien doen aan de broodnodige hygiëne ook geen goed. De enigste mogelijkheid is iedere keer maar een laag schoon hooi er boven op. Dat zal me wat worden later.

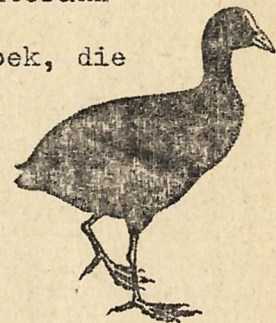
Omdat het 's-morgens en 's-avonds te donker is komt het voederen op Marians nek neer, tenminste als ik op school ben. En toch is iedere keer het eten weer op tijd klaar.

18 januari Uit de Ooij wordt door de rijkspolitie een meerkoet gebracht. Kunstmatig voederen met een injectiespuit, waaraan we een ventielslangetje hebben bevestigd. Het slangetje schiet steeds los, maar het lukt. Het dier wordt onze mascotte en loopt vrij in de keuken en de kamer rond. Jacquélien er voortdurend achteraan met een stuk closetpapier.

De veldpoltie heeft een keep in beslag genomen in Oldebroek, die ze komen brengen. Koffie voor de heren!!

19 januari Als ik op weg naar school ben, ontmoet ik Wijers van de Plakseweg en nog iemand, die met een bijna dode reiger lopen te slepen, die ze net daarvoor in een sloot hadden opgeraapt. Na een kort gesprek brengt Wijers het dier naar ons centrum. Bedankt heer Wijers.

Rijkspolitie uit Beek en uit Millingen brengen ieder een reiger Die uit Millingen is er erg aan toe een poot bungelt er bij en de wond stinkt erbarmelijk. Deze wond moet al erg oud zijn. Er zit maar een ding op.

20 januari Rensen van Staatsbosbeheer belt over een sperwermannetje Komt hem later brengen. Het dier is tegen een raam gevlogen. De zorg waarmee, zo'n grote groffe man als Rensen is, en vooral de voorzichtigheid, waarmee hij dat toch relatief kleine vogeltje behandelt treft me bijzonder. Een goed hart in een groot mens.

Op de Gelderse laan in Nijmegen wordt een ransuil gevonden. Verkeersslachtoffer. Ondanks alle zorgen toch de geest gegeven.

Weer een reiger gebracht door een bioloog uit Nijmegen. Waar laat ik ze in Godsnaam?

21 januari Weer een ransuil uit Nijmegen gevonden op de weg (Denenstraat) Een vleugel hangt er los bij. De zijkant van de vogel is hol i.p.v. bol. Dat het nog leeft is voor mij een raadsel. Uit zijn lijden halen is de enigste mogelijkheid.

22 januari De dag van de rijkspolitie. We kunnen ons in de keuken niet meer wenden of keren. Het lijkt wel een politionele actie. De dames en heren vinden het kennelijk gezellig. Het levert 3 meerkoeten en een reiger op. Maar ons middageten is naar de knoppen. Door al deze drukte beginnen we toch een beetje agressief te worden. De kinderen klagen tenminste.

23 januari Wachtmeester Brussen uit Malden brengt een kokmeeuw (sinds 1-1-79 weer beschermd)

24 januari Uit Hernen bij Wijchen wordt een ransuil gebracht met een gebroken vleugelgewricht. Opbinden en fixeren is hier de enigste mogelijkheid. Het is me wel meer gelukt, maar het blijft moeilijk Later zal blijken dat de therapie bij deze vogel niet is opgegaan. Rijkspolitie Druten komen volgens mij de ark van Noach afleveren.

Een knobbelzwaan en tien meerkoeten. Een meneer in Druten had die tien meerkoeten in zijn garage zitten. De knobbelzwaan eet zelf en neemt daarmee de angst van de andere zwaan weg, die na enkele dagen spontaan mee gaat eten. De meerkoeten zijn in slechte conditie, zoals alle vogels trouwens, die we binnen krijgen.

Even later komt de politie uit Beuningen twee houtduiven brengen, die aan trichomoniasis lijden. De politiemannen wisselen gegevens uit. De koffie op het bureau zijn ze misgelopen. Als altijd staat Marian weer klaar. Ik kom er achter, dat ze bij ons hun kennis van de vogels komen opfrissen, vandaar iedere keer nieuwe gezichten, zodat ik ze niet meer uit elkaar kan houden.

25 januari Uit Deest wordt een roerdomp gebracht. Het wordt druk in de badkamer. 's-middags belt Marian in paniek me op mijn werk op. De roerdompen zijn allemaal los en doen heftige uitvallen naar iedereen die er bij in de buurt komt. Ik zeg, dat ik ze om half zes wel terug zal doen in de kisten. Dat helpt niet. De hel is los. "We moeten alle drie zo nodig," schreeuwt ze door de telefoon, "we durven er niet langs. Je komt direkt of ik sla die beesten de hersensin". Daar sta je dan. Later kunnen we er toch nog wel om lachen.

26 januari Wachtmeester van Wijk brengt de vierde roerdomp en een me erkoet. De badkamer wordt wel vol zo. Maar alle hokken zijn bezet. En niet iedere soort kan bij elkaar. Het begint op een omgekeerd boter, kaas en eieren spelletje te lijken. Na een slapeloze nacht kom ik er uit en is de badkamer weer vrij voor eigen gebruik. Het werd tijd, want we konden met goed fatsoen niet meer in bad en stonken bijkans nog harder dan de roerdompen. Om nog maar te zwijgen van de ergeris, die we de dieren aandeden. Het was trouwens de eerste keer, dat ik een reiger heb zien blozen. Zeker nooit in de zomer aan de Bisonbaai geweest.

Uit Grave wordt een reiger gebracht. De man had hem eerst drie dagen op de badkamer gehad (wij zijn dus de enige niet), want er was geen enkele instantie die hem van het dier af kon helpen. Ook de politie in Grave niet. De vogel had er duidelijk geen zin meer in en gaf goed anderhalf uur later de pijp aan Maarten.

27 januari Rust, rust, rust.....

28 januari Een reiger en twee meerkoeten uit Beuningen. De reiger haalt het niet.

29 januari Uit Beuningen een meerkoet.

30 januari Telefoontje van Wilma Giesbers. Of ik asjeblief direkt wil komen. De baby ligt in haar blootje op de tafel, terwijl er een uil de kamer in is gedonderd. "Direkt vliegt hij op het kleintje, ik ben er niets gerust op". Het blijkt hier om een steenuiltje te gaan dat al langer in de schoorsteen heeft gezeten. Ik heb het zo kunnen pakken.

31 januari Jaap Sterk uit Beek heeft een jonge knobbelzwaan gevonden en komt hem brengen. Het dier is er erg aan toe. Probeert in de keuken nog enkele stappen te doen. Als ik uit school thuis kom, tref ik een bedroefde Marian aan, die ondanks dat ze de laatste tijd toch wel gehard is, deze lijdensweg niet kan aanzien. Het is inderdaad erg zielig zo'n grote vogel langzaam te zien dood gaan. Ik sta machteloos. Bij het openen van zijn snavel ontdek ik lichtgroen visdraad. Onder mijn handen sterft het dier. Een enorm aantal teken kruipen tussen het verendek rond. Voor Peter Lina van C.R.M. een paar gevangen voor zijn virologisch onderzoek.

30 januari De rijks politie uit Malden levert drie meerkoeten af. Ook zij willen hun vogelkennis verrijken ten dienste van de vogelbescherming en schuifelen langs de overal staande dozen kooien en volières.

1 februari

Ramakers uit Beneden Leeuwen brengt een ransuil. Weer gewrichtsbreuk.

Ik heb geen geluk, want ook deze "zetting" levert geen resultaat op. wat me soms het geloof in mezelf doet verliezen.

3 februari Druten, rijkspolitie, een reiger, waarbij het gevleugelde zinnetje van Toon Hermans; "Als ik hier druk, doet het daar pijn", wel opgaat. Het loopbeen van het dier is ernstig beschadigd, maar niet gebroken. Als je aan de bovenkant drukt, komt aan de onderkant de pus er uit. Marian en ik nemen het dier onder handen. Ik spuit alle gaten die ik kan vinden vol met chlooramphenicol 1% en omzwachtel de poot. Dit proces herhaalt zich iedere twee dagen en na ongeveer drie weken is hij beter.

Een oud Groesbeker die nu in Nijmegen woont brengt een steenuiltje met een gebroken vleugel, Vleugel gezet. Blijkt na twee weken geheeld.

10 februari De politie Wijchen stuurt iemand met een beschadigde buizerd, die uit het prikkeldraad is geplukt. Het dier heeft zichzelf de duim en wijsvinger van zijn linkervleugel afgewrongen en zal nooit meer kunnen vliegen. Ik zal hem toch maar proberen op te knappen. Later zien we wel verder.

12 februari Zwitserloot uit de van Nispenstraat brengt een turkse tortel met een kapotte vleugel. Het dier is volgens mij door de vleugel geschoten. De wond is sterk ontstoken en ruikt erg vies. De randen van de wond zijn zwart/groen/blauw gekleurd. Diagnose: "Koudvuur".

De rijkspolitie Malden brengt een kauwtje. De vogel ademt zeer moeilijk, wat wordt veroorzaakt door een ernstige keelaandoening.

Met een pincet verwijder ik wat ongerechtigheden boven uit de luchtpijp. Ogenschijnlijk knapt hij daar wat van op, maar de volgende morgen vind ik hem dood in zijn kooi.

Agent Hutting van de Gempo Nijmegen brengt een buizerd, waar ik zo op het eerste gezicht niets aan kan ontdekken. Later merk ik gele bulten in de keel op, wat duidt op een trichomoniasisaandoening. Niet zo verwonderlijk, aangezien er nogal wat houtduivenkadavers in het veld liggen.

15 februari Wachtmeester Pot uit Druten brengt een reiger, die evenals alle anderen te weinig eten heeft gehad. Voor alle zekerheid zet ik hem op de badkamer op een groot aantal kranten. 's-avonds als we naar bed gaan ontdekken we een grote plak reigerpoep, die onder de drempel door in onze slaapkamer terecht is gekomen.

Welterusten.

Iemand uit Persingen komt met een torenvalk Volgens mij heeft deze ergens in gevangenschap gezeten en is er ontsnapt of in dit barre weer losgelaten. De vogel kan het zelf niet vertellen, maar komt wel heel vriendelijk op mijn arm zitten.

In Apeldoorn wordt eveneens een torenvalk gevonden, die door de veldpolitie aan mij wordt afgeleverd.

16 februari Bij een voliere-controle in de buurt van Druten treft de rijkspolitie ergens zanglijsters aan.

17 februari Wachtmeester Riet Wessels komt met een deken, opgerold, die ze als een baby aan haar borst koestert. Er blijkt een reiger in te zitten. Ik had trouwens in Riet Wessels niet Rietje Wessels herkend als een van de dochtertjes van de conciërge van mijn vaders school in Wijchen. Zo lang was het geleden dat ik haar voor het laatst had gezien en zo groot was ze gegroeid.

18 februari We liggen nog in bed als er een auto de oprit inrijdt. Het blijkt Frans Hofman te zijn, die al heel vroeg de Ooij in was

gereden en daar in een wei een dood konijn met daarnaast een buizerd en er aan vastgeklemd een kerkuil had aangetroffen. De uil zit zo vast verstrengeld in de huid en de veren, dat ik hem met de grootste moeite los krijg. De tragedie, die zich daar in die wei heeft afgespeeld laat zich raden. De kerkuil raakt in een stress wat het dier helaas niet overleeft. Erg erg jammer. Ook voor Frans, die zoals later blijkt met een flinke scheur in zijn broek huiswaarts is gekeerd. Geen wonder dat hij bij ons thuis zijn jas aanhield.

Uit Wijchen wordt weer een reiger gebracht, die men te lang onder zich heeft gehouden.

21 februari Wachtmeester Toering uit Beuningen brengt een goudfazant met een lamme poot. Ik maak een prothese en het dier loopt weer.

Bij mijn eigen kippen gezet.

22 februari Wachtmeester Drost brengt een steenuiltje, die in Druten werd gevonden. Het vogeltje is alleen maar verzwakt.

Langs de rijksweg in Malden vindt de heer Peer uit de Horst een fuut. Ik krijg er geen stukje vis in. De enige oplossing is het diertje op een stuk open water lost te laten.

Het enigste open water in de buurt is de Maas. Aldus geschiedde.

28 februari We kunnen goed merken, dat het weer beter wordt. De aantallen vogels, die gebracht worden nemen af. Wachtmeester Huib van Lith, die zich met zijn collega's bijzonder goed heeft ingezet voor het redden van de vogels inde afgelopen periode, komt met een buizerd aandragen, die op sterven na dood is. Deze reddingspoging komt echter te laat. Met de kokmeeuw uit Nijmegen vergaat het al niet beter.

5 maart Wie veel reist kan veel verhalen.....

De heer Peer uit de Horst komt ditmaal met een bonte specht. De vogel heeft een beschadigde snavel en er komt bloed uit

Toen ik thuis kwam was de vogel al dood.

Hubbers uit de Wilgstraat komt met een meerkoet, die hij in de straat heeft gevonden

Hoe is het mogelijk zul je denken.

Het is mogelijk, want de vleugels waren geknipt.

6 maart Uit de Mazurenstraat in Nijmegen, een merel, die ernstig is beschadigd. Ik help het dier uit zijn lijden.

22 maart Het is al geruime tijd goed weer.

Het KNMI, die ik van tijd tot tijd opbel, geeft het advies om a.s. zaterdag te lossen.

Anders komt het er de komende weken niet

meer van. Een ransuil en een bosuil worden gebracht. De bosuil is in het prikkeldraad blijven hangen. Beiden kan ik er weer bovenop krijgen.

24 maart. Om 7.00 uur 's-morgens valt de beslissing. Hans Kriegsman die de afgelopen koude weken iedere zaterdag trouw heeft geholpen assisteert ook nu. Dozen worden in orde gebracht, dekens en zakken worden klaar gelegd. En zoals eerder reeds afgesproken, Martin Gommers van de Gelderlander wordt gewaarschuwd. We spreken af om in de Ooy te lossen.

Tijdens het inladen ontsnapt er een reiger, die met statige vleugelslagen wegvliegt en als dank een lange witte streep naar de aarde zendt. De K 70 VW (hij rijdt nog steeds op drie pitten) zit hartstikke vol, Emmy en Jacquélien zitten op de achterbank volgepakt met dozen en kooien. Hans en ik voor in. Een kist steekt in mijn rug. Ik kan alleen nog door de buitenspiegel naar achteren kijken. Op... naar de Ooy. Daar ontmoeten we de inmiddels gewaarschuwde collega centrum-

Bonte specht

houder Herman Huilmand uit Beek, die zal helpen met loslaten, terwijl Hans de hele zaak op foto zal vastleggen.

Het is inderdaad prachtig weer. Een nieuwsgierig echtpaar komt naderbij en wordt meteen geronseld om mee te helpen dragen. Mevrouw is kennelijk bang voor de onbekende inhoud van de zak die ze draagt, want ze houdt hem zo ver mogelijk voor zich uit.

Martin Gommers zorgt voor een veilige afstand tussen de dozen met dieren en hemzelf. Ik verbaas me er een beetje over maar zeg niets. De reigers worden het eerst gelost. Eentje schijt me over mijn kleren als hij wegvliegt. De buizerden en torenvalken volgen. Een steenuil moet door Herman worden teruggevangen, omdat het diertje niet goed kan vliegen. Stress? We nemen het zekere voor het onzekere.

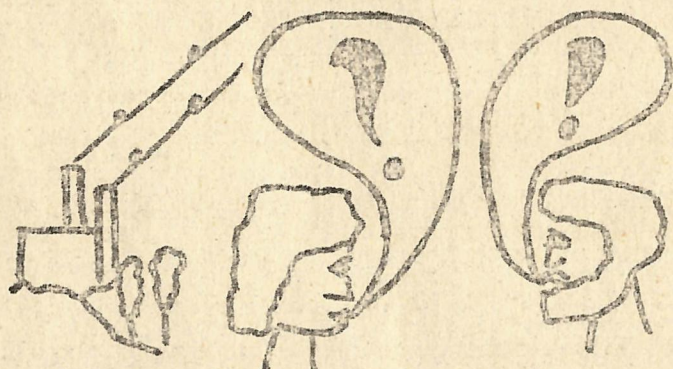
Inmiddels worden de meerkoeten door Jacqueliën en Emmy bij de waterlijn van het Wylerbergmeer losgelaten. Een vogel kan niet goed vliegen, maar is toch snel buiten bereik. Later thuis schiet me te binnen, dat dat de vogel uit de Wilgenstraat moet zijn.

Als laatste laten we de roerdompen los. De "ogenpikker" wil de kist niet uit, zodat ik hem maar even help. Hij lijkt me een beetje verontwaardigd als hij tussen het riet wegsliuift.

Dan staat er alleen nog de emballage. Leeg. Ik voel me ook een beetje zo.

S.Reichgelt.

VRAAGBAAK

van Ruysdaelweg 25

ELKE DINSDAGAVOND VAN 7 TOT 8

Om informatie in te winnen over de Werkgroep.

- Hoe word ik actief lid ?
- Wat doet de WMG ?

Om informatie in te winnen op milieugebied.

- Er is literatuur genceg !

Om bijzondere gebeurtenissen in Groesbeek te melden.

- Hebt U zeldzame dieren of planten ontdekt ?
- Wordt het milieu onrechtmatig aangetast ?

Om gewoon wat te praten over milieubeheer.

U BENT VAN HARTE WELKOM

van Ruysdaelweg 25 Groesbeek

weet u,

- dat de Knapheideweg ter hoogte van de Koepel i.v.m. overtrekken-
amphibieën tijdelijk afgezet was? Dankzij de medewerking van de ge-
meente Groesbeek is het gelukt dit gedeelte van de Knapheideweg
gedurende een aantal weken tussen 20.00u 's avonds en 06.00u
's morgens af te zetten. Bij de amphibieën in de Koepel betreft
het de gewone pad, de bruine kikker, de kleine watersalamander
en de alpenwater-
salamander. De groe-
ne kikker komt mees-
tal pas later te
voorschijn. Bij de
betrokken amphi-
bieën handelt het
zich om dieren, die
een belangrijke func-
tie in de natuur in-
nemen (meer hier-
over kon u al lezen
in het GMJ 3). Hun
aantallen zijn de
laatste jaren sterk
achteruit gegaan door allerlei schadelijke invloeden van de mens.
Vandaar deze actie om de dieren de kans te geven zich voort te
planten. De bevolking uit Groesbeek heeft nu aan deze actie zelf
mee kunnen werken door het betreffende gedeelte van de Knapheideweg
gedurende de tijd van afzetten zoveel mogelijk te mijden.

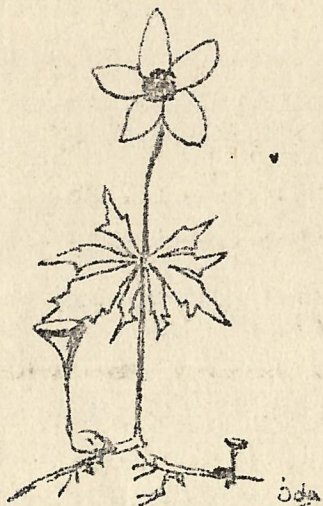
GEMEENTE GROESBEEK

BEKENDMAKING (Afsluiting gedeelte Knapheideweg)

Burgemeester en Wethouders van Groesbeek maken bekend, dat zij bij
besluit van 4 april 1979 in verband met de veilige oversteek van amfi-
bieën van en naar de broedplaatsen besloten hebben, om met ingang van
heden voor een periode van ongeveer 4 weken het gedeelte van de
Knapheideweg, voorzover gelegen tussen het Jan van Galenpad en de 1e
Colonjes, dagelijks van 20.00 tot 06.00 uur in beide richtingen voor het
gemotoriseerde verkeer gesloten te verklaren, zulks met uitzondering
voor direct aanwonenden.

Het Gemeentebestuur van Groesbeek

- dat ook de Nederlandse reptielen rond deze tijd, dus april - mei
weer uit hun winterslaap te voorschijn zijn gekomen? De meeste
soorten komen niet algemeen voor; meestal zijn ze allen op
zandgronden te vinden. Enkele soorten, die we wel eens kunnen
aantreffen, zijn: enkele hagedissoorten, die veel op warme zand-
gronden voorkomen b.v. langs de kant van de spoorlijn door Groes-
beek. De haze lworm kunnen we in de buurt nog wel eens aantref-
fen; dit is overigens geen slang maar een pootloze slang. De adder
komt nog maar op enkele plaatsen in Nederland voor: het is onze
enige gifslang.

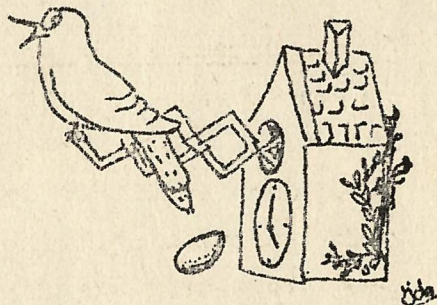

dat het voorjaar ook voor de paddestoelliefhebbers een interessant seizoen is? Een van de planten, die u al vroeg in het voorjaar heeft zien bloeien, was de bosanemoon. Bij deze plant kunt u als u goed kijkt kleine paddestoelen aantreffen. Het betreft hier de anemonenbekerzwam, die zijn tot enkele centimeter grote, dicht tegen de grond gedrukte, bruine schoteltjes vlak bij de plant heeft staan. Het is dus een voorjaarspaddestoel. De paddestoel heeft een lange wortelachtige steel, die eindigt in een bruinzwart knolletje. Dit knolletje is nu het restant van een anemoon, die het vorig voorjaar geïnfecteerd werd. Het is geheel gevuld met schimmelweefsel. De anemonenbekerzwam parasiteert dus op de bosanemoon.

Zo zijn er veel van deze knolbekerzwammetjes, die parasiteren. U kunt ze ook vinden bij o.a. het speenkruid, elsekatjes en zeggesoorten.

- dat de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek binnenkort waarschijnlijk een eigen ruimte krijgt? Als het doorgaat, wordt het dan een ruimte in de oude BLOschool aan de Zevenheuvelenweg. De Werkgroep heeft deze ruimte ook hard nodig en kan er dan ook tentoonstellingen, lezingen etc. in organiseren. Bovendien zal hier dan voortaan de VRAAGBAAK worden gehouden. We zouden de Gemeente Groesbeek hier zeer dankbaar voor zijn. Meer nieuws hierover hoort u nog binnenkort.

- dat de koekoek waarschijnlijk vanwege haar dieet haar eieren in andermans nesten legt? De koekoek leeft bijna alleen van harige rupsen. Om aan voldoende rupsen te komen, moet ze zoveel rondvliegen, dat ze haar jongen nooit op één plek groot kan brengen. En ze kan nogal wat eieren leggen, wel 22! Vandaar dat ze haar eieren in andere nesten legt. Omdat ze niet één vast nest heeft, houdt ze er ook nogal wat mannen op na. Het is dus wel een nuttige vogel, want andere vogels lusten die harige rupsen niet!

MILIEU - POLITIEK - MILIEU

Jeugdcurcus

Bij de ingekomen stukken van de raadsvergadering van 5 april stond ook het verzoek van de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek om een financiële bijdrage t.b.v. een jeugdcurcus natuurbeheer. Op dit ogenblik is dit verzoek in handen van B & W voor nader onderzoek en voorstel aan de Raad.

Hinderwetvergunningen

Op 27 jan. 1979 heeft de afd. Milieuhygiëne van de WMG aan B & W verzocht om op de hoogte gesteld te worden van nieuwe hinderwetaanvragen. Op 26 mrt '79 ontvingen zij van B & W het schrijven dat: "gelet op de verplichting tot openbare bekendmaking, alsmede een ter inzage legging van de verzoeken en het feit dat een ieder gedurende een maand na datum van de openbare bekendmaking (red: achter glas en lood op het gemeentehuis) in de gelegenheid is om zich op de hoogte te stellen van de betreffende aanvraag", B & W het niet nodig acht om aan de afd. Milieuhygiëne persoonlijk een copie van nieuw ingediende hinderwetaanvragen te sturen. De afd. Milieuhygiëne heeft hierop een nieuwe brief gestuurd naar B & W met het verzoek om: 1) de WMG tegelijkertijd met de mensen, die volgens de wet van B & W bericht moeten krijgen, in kennis te stellen van de aanvraag; 2) niet alleen de door de wet verplichte mensen, nl. de direkt aanwonende van het betreffende pand of installatie, een kennisgeving te sturen, maar alle mensen die wonen binnen de afstand, waarbinnen volgens de hinderwet overlast kan ontstaan bij eventuele goedkeuring van de aanvraag.

Verkeersdrempels in de wijk Zevenheuvelenweg-West

De heer van der Smissen had aan de raad gevraagd om in de Haydenstraat, de Chopinstraat en de Beethovenstraat verkeersdrempels te laten aanbrengen. In de raadsvergadering van april werd dit verzoek besproken. Volgens B & W en de verkeersdeskundigen was hier geen aanleiding toe. Zowel de heer van Kesteren (DPG) als de heer Ribbink (CDA) ondersteunden B & W. De heer Ribbink sprak zelfs over een mode verschijnsel (en dat van het steeds milieubewuster wordend CDA, foei!). Andere taal sprak daarentegen de PPR, die erop wees dat verkeersdrempels de automobilist er aan herinerd om rustig aan te doen. Een idee dat ook binnen de PvdA leefde. De rest van de raadsleden nam het verzoek als kennisgeving aan; een mooie manier om te zeggen: nee er komen geen verkeersdrempels.

Procedure bestemmingsplan Middengebied

De laatste tijd wordt er veel geschreven over het ontwerp bestemmingsplan Middengebied Fase I. Het lijkt ons daarom zinvol om de gevolgde en nog te volgen procedure bij dit bestemmingsplan eens op papier te zetten.

voorgeschiedenis: 1970 vaststelling Structuurplan;
1975-1976 woningbehoefte onderzoek: omvang Middengebied werd bepaald;
1977 voorstudie voor het Middengebied: overleg met provinciale overheden (informeel);
1978 officiële vooroverleg met provincie

Tot deze tijd werd er geen voorlichting gegeven. Men moest de ontwikkelingen maar volgen via de jaarlijkse raadsbesluiten en de aandacht die kranten aan dit onderwerp schenkten.

wat er al gebeurd is: eind 1978 werd iedereen in het bedoelde Middengebied aangeschreven om op het gemeentehuis informatie te halen; hieraan werd 1 dag plus een informatieavond besteed.

17 jan. 1979 werd het ontwerp bestemmingsplan Middengebied Fase I ter inzage op het gemeentehuis gelegd; dit ontwerp bevat een globaal bestemmingsplan wat betreft de nieuwbouw en wegen, maar een gedetailleerd plan voor bestaande gebouwen en stukjes natuur.

Van 17 jan. tot 17 febr. kon iedereen bij de gemeente een bezwaarschrift indienen tegen het ontwerp.

3 en 6 april zijn er bijzittingen geweest, waar op de mensen die een bezwaarschrift hadden ingediend, hun bezwaren konden toelichten.

En nu verder: in juni '79 hoopt men dat de Raad kan overgaan tot het vaststellen van het bestemmingsplan Middengebied Fase I. van half juni tot half juli ligt het bestemmingsplan dan ter inzage op het gemeentehuis. Mensen die al tegen het ontwerpplan bezwaar hadden aangetekent en mensen die tegen wijzigingen in het bestemmingsplan bezwaar hebben kunnen in deze periode bezwaar aantekenen enwel bij Gedeputeerde Staten.(GS)

Het bestemmingsplan wordt opgestuurd aan GS en deze heeft dan 2 maal $\frac{1}{2}$ jaar de tijd om over het plan te beslissen.

Ook GS houdt hoorzittingen voor de mensen die bezwaar hebben aangetekend.

Op z'n laatst juli 1980 ligt de beslissing van GS bij het Groesbeekse gemeentebestuur; deze publiceert dan het bestemmingsplan zoals dat door GS is aangenomen. Gedurende een maand kan dan hiertegen bezwaar worden aangetekend enwel door mensen die al eerder een bezwaarschrift hebben ingediend, of door mensen die bezwaar hebben tegen onthouding door GS van goed keuring van bepaalde gedeelten uit het bestemmingsplan.

Dit bezwaar wordt bestudeerd door de Kroon; de Raad van Staten i.s.m. het Ministerie van Volksgezondheid en ruimtelijk ordening adviseren daarbij. Deze procedure duurt zo'n 2-4 jaar. (bij bezwaar tegen het hele plan kan de Gemeente gaan overleggen met GS en het Ministerie van Volksgezondheid en Ruimtelijke ordening; zo kan de gemeente dan eventueel toch doorgaan met het ontwikkelen van gedetailleerde plannen).

Als de goedkeuring van het bestemmingsplan binnen is, en dat kan nog wel eens tot 1984 duren, dan kan de hele inspraakprocedure starten rond het Uitwerkingsplan. In dit uitwerkingsplan staat nauwkeurig en gedetailleerd beschreven hoe de nieuwbouw en wegen er moeten gaan uitzien.

Procedure Uitwerkingsplan: 1 ontwerp Uitwerkingsplan (waarschijnlijk bestaande uit 3 delen uit het bestemmingsplan), ligt ter inzage op gemeentehuis. gedurende 14 dagen kunnen belanghebbende bezwaar indienen bij B&W.

2 Vaststelling door B&W van Uitwerkingsplan. Eventueel bezwaar kan binnen 14 dagen bij GS ingediend worden, door mensen die bij B&W ook al bezwaar hadden aangetekend. GS heeft 2 maal 3 maanden de tijd om te beslissen.

Pas hierna is het mogelijk om met de bouw van woningen te beginnen. Gerekend wordt op het gemeentehuis dat rond 1986 het Middengebied FaseI bebouwd moet zijn. Dan moet er al een plan klaar liggen voor het tweede deel van het Middengebied; Middengebied FaseII.

HET LANDSCHAP EN DE NATUURGEBIEDEN ROND GROESBEEK

Deel 3. DE BRUUK.

In het laagst gelegen deel van het bekken van Groesbeek stroomt de Leygraaf. In dit gebied is de löss in de loop van tienduizenden jaren verweerd tot een stugge, slecht doorlatende grijswitte leem. In het water, dat op deze leemlaag bleef staan, ontwikkelde zich veen. Deze vochtige gronden langs de Leygraaf zijn al eeuwenlang in gebruik als grasland. Op een kaart uit 1760 wordendeze landerijen aangeduid als "wei met enig hout bezet". Ten zuiden van De Horst zijn omstreeks het begin van deze eeuw de graslanden langs de Leygraaf onder andere door bemesting intensiever in kultuur genomen. In de omgeving van de Plak gebeurde dit niet, mogelijk doordat dit gebied tot het bezit van de adellijke familie van Verschuer behoorde. Hier bleef het eeuwenoude landschap van schrale graslanden, strooiselruigten en hooierassen, afgewisseld met houtwallen, bestaan.

Tot in de veertiger jaren haalden inwoners van Groesbeek hooi, strooisel en turf uit dit gebied. Er werd niet alleen turf gestoken, maar tenminste op één plaats ook turf gebaggerd (Rut zien Toon zien kuul).

In de twintiger jaren meende een boer uit Groningen op grond van ervaringen in de veenkoloniën het gebied geschikt te kunnen maken voor akkerbouw. Na enkele jaren moest hij wegens grote verliezen zijn poging staken. In 1940 werd het gebied vanwege de uitzonderlijke botanische rijkdom aangekocht door Staatsbosbeheer. Helaas zette Staatsbosbeheer

Sprinkhaanrietzanger

het aloude beheer - voornamelijk maaien van de graslanden-niet voort.

Hierdoor groeiden de prachtige orchideeënrijke hooilanden dicht tot ruijge en wilgenstruweel en verdwenen verschillende zeldzame plantensoorten, waaronder het insektenetende plantje Vetblad. Nu nog klagen boeren uit de omgeving erover dat hen niet langer toegestaan werd het gebied te gebruiken, terwijl dat gebruik juist gunstig was voor het gebied. Hiermee wil niet gezegd zijn dat Staatsbosbeheer het gebied beter niet had kunnen kopen. Het zou anders ongetwijfeld door ontwatering en bemesting ontgon-

nen zijn. Nu werd door plaatsing van stuwen in de Leygraaf ervoor gezorgd dat het gebied vochtig bleef. Ook in de sloot, die in 1974 in het kader van een ontwateringsplan voor de omringende landbouwgronden pal langs de zuidkant van het reservaat gegraven is, zijn stuwen geplaatst.

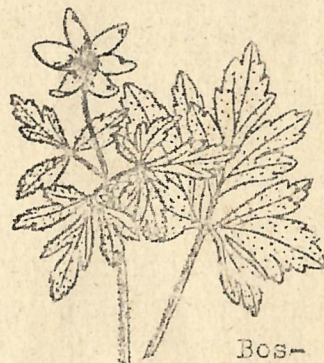
Sinds de aankoop staat het gebied bekend als natuurreservaat de Bruuk. Groesbekers kennen het beter onder de naam de Botterpot. De naam Bruuk heeft oorspronkelijk betrekking op

Boskartelblad

de buurtschap ten westen van het reservaat. Waarom men spreekt van de Bruuk, terwijl de naam volgens het Algemeen Beschaafd Nederlands het Bruuk zou moeten luiden, is mij niet duidelijk.

In 1957 is Staatsbosbeheer gelukkig weer met maaien van de inmiddels grotendeels dichtgegroeide hooilanden en strooiselruigten begonnen. Dit is geen lonende zaak, integendeel, er moet geld bij. Het maaisel kan slechts als strooisel tegen lage prijzen verkocht worden. Door het maaien is een deel van de prachtige plantengroei teruggekeerd. Naast deze goede beheersmaatregel beging Staatsbosbeheer ook een fout. In het begin van de zestiger jaren werd namelijk een gedeelte ingeplant met verschillende populierbastaarden. Hopelijk zullen hier, wanneer de bomen kaprijp geworden zijn, niet opnieuw populieren ingeplant worden. Inmiddels werd het meest waardevolle gedeelte van het reservaat bedreigd door de aanleg van een vuilstortplaats hier vlak naast. Gelukkig zijn de schraallandjes hier niet verontreinigd door de belt. Toch zal het een pak van mijn hart zijn wanneer in het begin van de tachtiger jaren de vergunning afgelopen zal zijn en ^{de} gemeente naar andere middelen zal moeten zoeken om het huisvuil kwijt te raken.

Bos-
anemoon

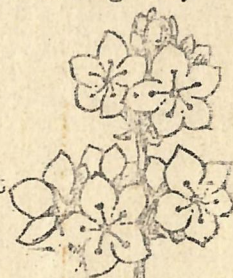
PLANTENGROEI

In het voorjaar is de meest opvallende plant de Bosanemoon, die dan in alle hooilanden massaal bloeit. Een andere voorjaarsbloem is de Slanke Sleutelbloem, die wat minder voorkomt. In juni en juli vallen vooral Kale Jonker (een grote distelsoort), Grote Ratelaar, Echte Koekoeksbloem en

Slanke
Sleutelbloem

Gevlekte Orchis op. Tezamen maken deze kruiden de hooilanden tot een geel met rose bloemenzee. Het mooie Trilgras, ook wel Bevertjes genoemd, is voor zover ik weet, helaas ongeveer tien jaar geleden verdwenen. Het is mij niet duidelijk waaraan dit te wijten is; in ieder geval niet aan het feit dat de bloeistengels nogal veel geplukt werden om de huiskamer op te sieren.

Waterriolier

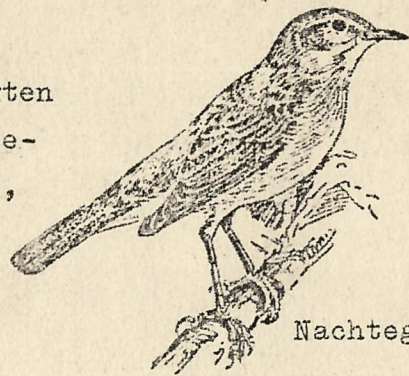
De zeldzaamste planten komen voor in een schraallandje bij de vuilnisbelt. Dit zijn Blonde Zegge, Vlozegge, Welriekende Nachtorchis, Keverorchis, Spaanse Ruiters, Kleine Valeriaan en Boskartelblad. Dit zogenaamde blauwgrasland is in Nederland erg zeldzaam geworden door bemesting en ontwatering.

De meest opvallende planten is de sloten zijn de Gewone Waterranonkel en de Waterviolier, die bloeit in een boven het water uitstekende tros met lila bloemen.

DIERENWERELD

Door de afwisseling van vochtige struwelen, ruigten en rietveldjes is de Bruuk erg vogelrijk. Karakteristieke broedvogels zijn onder andere Nachtegaal, Bosrietzanger, Tjiftjaf, Fitis, Grasmus en Sprinkhaanrietzanger. In de oudere bomen broeden de Wielewaal en tot in het begin van de zeventiger jaren ook de Boomvalk. Dit voorjaar

Nachtegaal

is de Boomvalk weer bij de oude broedplaats waargenomen. Hopelijk vestigt hij zich weer. De Bruuk is ook belangrijk als rust- en fourageergebied voor

doortrekkende vogels als Sijs en Goudvink. Uiteraard

is dit ook bekend bij de Groesbeekse vogelvaarders.

Iedere herfst worden er in en rond de Bruuk verschillende vogelvangplaatsen ingericht.

Van de rijke insectenwereld noem

ik alleen de Oranjetipvlinder. De

rups van dit insect leeft van de pinksterbloem. In de

Bruuk komen twee soorten salamanders voor, namelijk de Kleine Watersalamander en de Alpenwatersalamander,

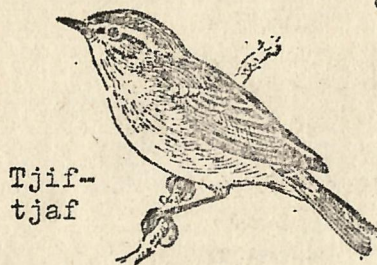
die in het stuwwallengebied bij Nijmegen nog vrij algemeen voorkomt. Vooral vroeger trokken school-

kinderen erop uit om de inmiddels beschermde salamanders en de ook hier voorkomende Tiendoornige en Driedoornige Stekelbaarzen (katvisjes) te vangen.

BEHEER EN BEDREIGINGEN

Gegeven de omstandigheden wordt het beheer door Staatsbosbeheer goed gevoerd. Direkt verantwoordelijk is de heer Bolten. De heer van de Broek is bewaker van het reservaat. We kunnen alleen maar hopen dat men er in slaagt de bedreigingen van buiten (ontwatering en verontreiniging) af te weren.

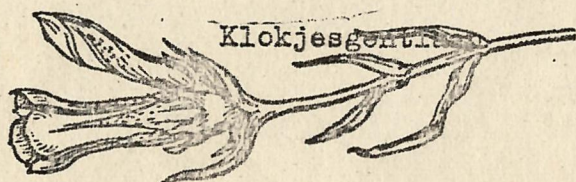
Misschien zou het de voorkeur verdienen de hooilanden niet machinaal, maar met de hand te maaien. Dit stuit echter op grote praktische moeilijkheden. Sommigen maken zich zorgen over het bezoek, dat de laatste jaren nogal toegenomen is. Zolang men zich echter niet buiten de paden begeeft, kan men met een gerust hart van de natuur in de Bruuk genieten.

Tjiftjaf

Goudvink

Klokjesgentiaan

Johan Thissen.

Stichting
WERKGROEP MILIEUBEHEER
voor het stadsgewest
NIJMEGEN

secretariaat: Prof van der Veldenstraat 10

Nijmegen, 11 februari 1979

aan: het College van Burgemeester en
Wethouders, en aan de Raad
van de gemeente Groesbeek,
gemeentehuis, Dorpsstraat 31.

onderwerp: ontwerp-bestemmingsplan
Middengebied 1e fase.

Naar aanleiding van het door U, met ingang van 17 januari jl.,
ter inzage gelegde ontwerp-bestemmingsplan Middengebied 1e fase
doet bovengenoemde Werkgroep - na ruggespraak met de Gelderse
MilieuFederatie - U met dezen haar bezwaarschrift toekomen.

Gegeven het in landschappelijk en oecologisch opzicht uiterst
waardevolle heuvelland ten zuid-oosten van Nijmegen, dat in de
loop van duizenden jaren onder extreme omstandigheden zijn vorm
heeft gekregen, en ook om die reden voor Nederland van het grootste
belang is,

En gegeven de cultuur-historische en recreatieve betekenis ervan
komt het onze Werkgroep als absoluut onaanvaardbaar voor, dat op
enigerlei plaats in dat heuvelland op grote schaal tot woningbouw
zal worden overgegaan, al of niet in aansluiting op de bestaande
kernen, en dat met name in het onderhavige ontwerp-bestemmingsplan
het zogenaamde Middengebied tussen de kernen Groesbeek en Bredeweg
gefaseerd tot woongebied wordt bestemd.

In dit verband dient met nadruk gesteld te worden, dat er in
genoemd heuvelland geen deelgebieden zijn waarvan eventuele bebouwing
minder schadelijk zou zijn voor het geheel dan bebouwing van andere
deelgebieden. Het sterk-geaccidenteerde-, en het afwisselend groot-
en kleinschalige landschap vormt tot op de dag van vandaag één
organisch geheel, en één belevingswereld.

Aan de natuurwetenschappelijk en landschappelijk waardevolle om-
geving van Groesbeek hoeven niet veel woorden gewijd te worden;
de weidse stuwwal met zijn erosiedalen, de hoogwaardige natuurgebieden
en oecologische gradiënten zijn weliswaar nog onvoldoende onderzocht
maar wel alom als zodanig be-kend; hun visuele vervlochtenheid heeft
landelijke waardering gekregen. Het thans in het geding zijnde,
landelijk Middengebied aan de zoom van de stuwwal vormt in dat vlecht-
werk een geheel eigen schakel. Zijn vriendelijke bebouwingsdichtheid
draagt bij aan de herkenbaarheid.

Hoe absurd is het dan ook om in deze prachtige omgeving massaal woningbouw te projecteren!

Het plan - van 1970, nota bene - waarvan de eerste fase thans ter visie ligt beoogt uitdrukkelijk het héle Middengebied vol te bouwen, zij het: uitgesmeerd over een groot aantal jaren, en met behoud van een onbeduidende groenstrook op de grens met Bredeweg. De aan te leggen 'voorzieningsvlek' - gesitueerd ten zuiden van het fase 1 gebied - staat er garant voor dat het hele plan wordt uitgevoerd. Groesbeek en Bredeweg zullen dan ook aaneengroeien.

Ofschoon volgens het Streekplan Midden Gelderland een zekere uitbreiding van Groesbeek (om te voorzien in de plaatsgebonden woningbehoefte, en met behoud van een ruime onbebouwde zone tussen Groesbeek en Bredeweg) aan de zuid- en zuidoostzijde geen onaanvaardbare aantasting van natuur en landschap inhoudt, is onze Werkgroep beslist een andere mening toegedaan, waarvan wij (in het verleden) ook blijk hebben gegeven.

"Een zekere uitbreiding van Groesbeek / om te voorzien in de plaatselijke woningbehoefte".

De nood van een groot aantal woningzoekenden wordt door ons niet in twijfel getrokken, w l de vertaling van die nood in het vereiste aantal nieuwe woningen,  n de plan-opzet om die nood te lenigen.

Ten aanzien van het aantal woningzoekenden constateren wij een zekere misleiding. Een aantal woningzoekenden beschikt immers over een eigen woning (95 aanvragen). Hun huizenbezit dient in mindering gebracht te worden op de echte woningnood. Verder vragen wij ons af, of alle aanvragen die voldoen aan de voorwaarden van Uw vestigingsregeling ook werkelijk noodgevallen zijn.

Opvallend is verder, dat het merendeel van woningzoekenden na 1950 geboren is. Van hen in het bijzonder is allerm minst duidelijk of ze alleen maar in Groesbeek willen wonen.

Het komt ons overdreven voor om buiten de huidige kern van Groesbeek een legerplaats (Middengebied 1e fase) tot stand te brengen voor alle ingeschrevenen, nog groter van opzet (600 woningen) dan voor de door het Streekplan toegedachte 500 woningen nodig zou zijn.

Veel alleenstaanden zijn woningzoekend. Het spreekt niet vanzelf dat zij gebaat zijn bij woonruimten die veel beslag op de ruimte leggen.

De vraag dringt zich op of Uw gemeente wetenschappelijk heeft nagetrokken of de geplande woningen correleren met de vraag.

Vervolgens vechten wij - in het geval van Uw gemeente - de vanzelfsprekenheid aan waarmee (kleine) kernen mogen voorzien in de plaatselijke woningbehoefte.

Groesbeek is allang geen dorp meer, levende uit - en ten dienste van het omringende platteland. 90 % van de bevolking verdient in Nijmegen zijn brood. De werkgelegenheid in Groesbeek lijkt op sterven na dood; ze wordt allerm minst tot leven gewekt door toename van de bevolking - alleen. Daarnaast doet het omringende 'platteland' geen beroep meer op beschikbare arbeidskrachten.

Ook betwijfelt onze Werkgroep de haalbaarheid van het hele plan. Uitvoeriger dan op de 'economische' uitvoerbaarheid wordt door U ingegaan op planologische aspecten (woningdifferentiatie). Nochtans wordt daarmee ons boze vermoeden niet gesust, dat een en ander - in samenhang met de vrije markt - volstrekt niet realiseerbaar is. Het sterk wisselend bodemreliëf (van invloed op de aantrekkelijkheid van het gebied en op de noodzakelijke ontsluitingskosten) en de kostbare grond zullen zodanig van invloed zijn op de geplande woningprijzen, dat het merendeel van de Groesbeekse woningzoekenden het verder wel vergeten kan.

De vestigingsregeling van de gemeente laat in dat geval ruimte open voor van-elders-komende gegadigden, zodat de gehate woningnood onverkort gehandhaafd blijft.

Op grond van het voorgaande maakt onze Werkgroep dan ook furieus bezwaar tegen de opzet van Uw plan.

Het ontwerp-bestedingsplan Middengebied 1e fase, voortgekomen uit verouderde denkbeelden om te komen tot een band-stedelijke ontwikkeling ten zuid-oosten van Nijmegen, heeft bovendien talrijke neven-effecten die voor ons ontoelaatbaar zijn:

- vervuiling van de horizon;
- sterke toename van de mobiliteit, en de daar weer uit voortkomende onrust (de in het plan opgenomen structuurweg préludeert niet alleen op de omstreken 'randweg', maar ook op een doorgaande weg naar het zuiden / de verbindingen met Nijmegen en Mook zullen drastisch herzien moeten worden);
- sterke nivellering van nabijgelegen, hoogwaardige natuurgebieden (ze degraderen tot 'uitloopgebied');
- verlies aan vrije ruimte, die juist hier zoveel aantrekkelijke heeft;
- be-invloeding van de waterhuishouding, wat uitgerekend in een stuwvallandschap vergaande consequenties heeft; en
- verlies van essentiële ecologische waarden.

Onze conclusie is dan ook, dat er buiten de kom van Groesbeek niet of nauwelijks meer gebouwd kan worden! De in het voorgaande genoemde bezwaren gelden mutatis mutandis ook voor eventuele alternatieven op het onderhavige uitbreidingsplan.

De huisvestingsproblematiek van Groesbeek dient zeker ook regionaal te worden opgelost!

Slechts die woningzoekenden moeten worden erkend als rechthebbend op nog beschikbare mogelijkheden die duidelijk ten dienste staan van het omringende huuvelland.

Met oprechte hoogachting:

K.G. Vandepoel

STICHTING WERKGROEP MILIEUBEHEER

K.G. Vandepoel
secretaris.

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN 21 FEBRUARI 1979.

Aanwezig: J.Thissen A.Arents E.Loeffen W.Lebbink M.v.d.Bos H.Mortiaux
H.Brinkhof I.Reitsma H.Daamen J.de Valk H.de Jong P.van Iersel J.Selten
P.Groenen S.Reichgelt E.v.Haaren J.Norp J.v.Haaren.

Afwezig met kennisgeving: G.Miskens A.Bakker P.Meilink S.Meilink M.Reichgelt
P.Thissen P.Thissen H.de Graaf.

1. Opening en vaststelling van de definitieve agenda.

2. De notulen worden gewijzigd aangenomen.

3. Verzonden post:

Brief naar B & W met onze bezwaren voor het bestemmingsplan Middengebied.

Brief naar B & W i.v.m. huisvesting in de B.L.O.school.

Brief naar de Kreisverwaltung in Kleef i.v.m. afgravingen in de Gemeente
Kranenburg.

4. Ingekomen stukken:

Brief van de gemeente met de goedkeuring voor een te plaatsen glascontainer
De lasten zijn voor rekening van de Gemeente onze medewerking wordt
gevraagd voor de organisatie.

Raadsstukken en agenda van de raadsvergadering.

Brief van de Ver. Landschapsbeheer met enquête "Ons dorp kan schoner" en
rapport over het knotten van wilgen, samen met een aanmeldingsformulier
voor een trainingsdag.

Brief van de Kreisverwaltung uit Kleef, de afgraving van de Drüllerberg
moet eind volgend jaar gerealiseerd zijn, er is vertraging door de weers-
omstandigheden met de herbeplanting.

5.Schoonmaakactie "Rivierenland"

Er zijn nog erg weinig gegevens bekend. Er komt een tentoonstelling "Schoner
Water" hiervoor wordt onze medewerking gevraagd, wat de aanvulling voor
de Gemeente Groesbeek betreft. H.Daamen wordt de contactpersoon.

6.Huisvesting W.M.G.

Telefonisch is ons een ruimte toegezegd. De aula van de B.L.O.school. Nodig
van 8 uur 's ochtters tot 24 uur 's avonds. Eventuele bezwaren: twee maal per
week oefenen van het kinderkoor van de Heer v.d.Weyden. De ruimte moet
zakelijk blijven. Wat de kosten zijn is niet bekend, eventuele huursubsidie
voor verenigingen op sociaal cultureel vlak. verdere berichten afwachten.

7. Bezwaarschrift tegen de plannen: Bebouwing Middengebied.

Het stadsgewest Nijmegen heeft 3 hoofdbezwaren:

- a. Groesbeek minder dan 600 woningzoekenden.
- b. Binding met Groesbeek minder sterk i.v.m. leeftijd van de woningzoekenden.
- c. Het terrein is moeilijk te bebouwen, dus het wordt te duur voor hen, die een woning nodig hebben.

Ons bezwaarschrift is hoofdzakelijk op de ontsluiting gericht. Wat afstand nemen van het Stadsgewest Nijmegen, hun bezwaarschrift is hier niet te verkopen. In feite is de schade in de persoonlijke leefsfeer groter dan in de natuur.

Er bestaat een geregeld plan: 1 persoonshuishoudens

woningwetwoningen

koopwoningen

In het dorp is een goede toepassing van de vestigingsregeling. Met het Stadsgewest Nijmegen wordt contact onderhouden om samen de bezwaarschriften bij de Gemeente toe te lichten.

8. Rondvraag:

W. Lebbink kondigt aan, dat de jeugdcursoos een week eerder start i.v.m. pinksteren. 28 april en de volgende vier zaterdagen.

M.v.d. Bos, bezig met voorbereiding van de glascontainer, heeft mensen nodig voor de reclamecampagne.

Richtlijnen voor de meldingsgebieden worden bij deze notulen afgegeven.

H. Mortiaux werkt samen met A. Arents de enquête van de W.M.G. uit.

Redactie: Jaarverslag en financieel verslag gevraagd? J. Thissen zegt dit toe.

Er wordt een afdeling Landschapsbeheer opgezet.

De politieke partijen voelen voor een Milieucommissie, de vraag blijft of de Raad of de W.M.G. deze in het leven roept.

Is de prikkeldraad bij de Vijver van Bethanië al verwijderd? G. Müskens werkt hieraan. Volgende vergadering verslag.

De volwassenencursus gaat dit jaar niet door. Volgend jaar waarschijnlijk anders van opzet.

De Paddenactie gaat weer van start. De vergunning is weer aangevraagd bij de Heer P. Lina (C.R.M.)

AWRZIG: S. Reijngelt W. Lebbink H. Kortbeek J. de Vink A. Bekker H. Daamen
 J. Nopp H. Brinkhof H. de Jong B. Miskens A. Arents E. Loeffen B. van Haaren
 AWRZIG met kennisgeving: J. Selten H. de Graaf I. Reijtsma M. v. d. Boe
 J. Thijssen J. van Haaren M. Reijngelt.

1. Opening van de vergadering door S. Reijngelt i.v.m. de afwezigheid
 van de voorzitter, aan de agenda werden de volgende punten toegevoegd.
 3. Jongdancursus
 6. Actie Waterland
 7. Kadette
 8. Middengebied
 9. Ingekomen post:

Actie "Schoon Rivierland" uitnodiging tot het bijwonen van de start
 van deze actie d.d. 27-3-1. H. Daamen is er als onze vertegenwoordiger
 heen geweest.
 Brieven van S. Melink en D. Oomen i.z. actie tegen vestiging van een
 varkensfokkerij aan de Hoge Horst.
 Brieven BAW i.z. Hoortzitting i.v.m. Bestemmingsplan Middengebied
 doorgegeven aan J. Nopp.
 Brieven BAW aan de afd. Milieuhygiëne i.z. het ontvangen van copieën
 van ingediende hinderwaarspraken. Volgens BAW is dit niet nodig omdat
 deze op het gemeentehuis ter inzage liggen. Er wordt nogmaals
 (telefonisch) contact opgenomen met de betreffende ambtenaar.
 Uitgaande post:

Kaartzitting voor J. Nopp om namens de W.M.G. het woord te voeren op de
 Kaortzitting i.z. het verlenen van een hinderwetvergunning voor de
 varkensfokkerij aan de Hoge Horst.
 Brieven aan BAW i.z. Rijksbijdrageverdeling voor Sociaal Culturele
 Activiteiten.
 Brieven aan BAW van de afd. Milieuhygiëne i.v.m. voorstel opstellen
 voorlichtingscampagne Glascontainer.

3. Voorlichting Glascontainer:
 Afd. Milieuhygiëne geeft toelichting op hun voorstel aan de gemeente
 i.v.m. de voorlichtingscampagne voor de Glascontainer.
 J. Nopp voegt er nog aan toe om ook de grootverbruikers zoals cafés
 en hotels hiervoor te benaderen.
 Voorlichtingscampagne ook via De Brug, De Weekendcourier en eventueel
 de Radio Omroep Oost.

4. Hinderwetvergunning varkensfokkerij:
 J. Nopp geeft een uiteenzetting van de hoortzitting en de daarbij
 komende problemen. Er ontstond een discussie over wat als agrarisch-
 en als niet-agrarisch grondgebied beschouwd kan worden.
 I.v.m. een duidelijke stellingname van de W.M.G. moet deze problema-
 tiek eens grondiger bekeken worden. In eerste instantie in W.M.G.-
 verband en later met de agrarische bevolking hiërarchisch van gedachten
 wisselen, eventueel in een forum waarbij ook politieke partijen
 aanwezig kunnen zijn. H. de Jong wil zijn gedachten hierover laten
 gaan en de volgende vergadering eventueel met plannen komen.

5. Verslag Vijver Bethanij:

i.v.m. de afwezigheid van G.Muskens wordt dit punt naar de volgende vergadering verwezen.

6. Padden-Actie:

Het verslag van de paddenactie van vorig jaar werd door de subwerkgroep Amphibieën gepresenteerd.

Op 27 maart is de actie weer opnieuw gestart. Omdat er toch nog veel padden en kikkers doodgereden worden, wordt er nagegaan of het mogelijk is een gedeelte van de Knapheideweg 's avonds af te zetten. Inmiddels is dit inderdaad gelukt.

7. Jeugdcursus:

I.v.m. de start van de jeugdcursus a.s. zaterdag 28 april, worden de leden, die hieraan meewerken dringend verzocht om de vergadering van 24 april a.s. bij te wonen i.v.m. de laatste instructies.

8. Schoonmaakactie Rivierenland:

Deze is op 27 maart gestart. H.Daamen geeft een kleine toelichting: Doelstelling is het schoonmaken van het buitengebied in elke gemeente Een schoonmaakdag in de periode tussen 1 april en 30 september. Hierbij worden o.a. de basisscholen en jongerenverenigingen ook ingeschakeld. De streefdatum wordt 16 juni. Eenieder wordt verzocht zijn of haar meldingsgebied te door kruisen en op de vergadering of direct aan H. Daamen de desbetreffende verontreinigingen door te geven.

9. Redactie:

De redactie is hevig teleurgesteld omdat ze slechts 11 ingevulde enquêteformulieren ontvangen hebben. Ze vragen zich af of hun bijdrage nog wel enige nut heeft. De voorzitter antwoordt hierop dat er ook veel positieve reacties zijn en dat het ook door niet-donateurs gelezen wordt. De enquête moet dus niet als maatstaf voor de waardering genomen worden. Verder wordt het voorstel aangenomen om na iedere verschijning van het milieujournaal in de vergadering de inhoud te bespreken.

10. Middengebied:

Naar aanleiding van het ingediende bezwaarschrift is er een hoorzitting gepland. J. Norp neemt hiervoor nog contact op met K.VandBrpoel G.M.F.

11. Rondvraag

- Bestemmingsplan Buitengebied i.z. Werkenrode J.Norp zal dit nagaan.
- Medicijnenactie gestart: aan deze actie is te weinig ruchtbaarheid gegeven en is van te korte duur geweest.
- Bij Ons Erf zijn een aantal bomen gekapt J.Norp zal ook dit nagaan.
- Het oprichten van een Milieucommissie Groesbeek, er wordt gevraagd ons hierover te beraden.
- Weer komt de opmerking naar voren, dat er te weinig gediscussieerd wordt over bepaalde zaken, dit vanwege het tijdgebrek.
- Als binnenkort de nieuwe ruimte beschikbaar is zouden er daar diverse discussieavonden gevoerd kunnen worden.
- Wilde tuinen cursus- agendapunt voor de volgende vergadering.

Volgende vergadering dinsdag 24 april 1979.

20.00 uur lokaal 13 huishoudschool Nijverheidsweg 2

Agenda:

1. Jeugdcursus
2. Paddenactie
3. Middengebied
4. Milieuraad

Afwezig met kennisgeving: H. Mortiaux E. en J. van Hearen H. de Graaf M. Reichgelt.

Opening en vaststelling van de definitieve agenda.

1. Ingekomen stukken:

Gemeentebestuur: brief betreffende een nadere uitwerking van het middengebied.

Ontwerp tot herziening van het Waterzuiveringschap. M.v.d.Bos zal zich hierin verdiepen.

2. Uitgaande stukken:

Brief aan Heidemaatschappij te Roermond betreffende beheersvoorstellen over de vijver nabij de Biesseltsebaan. (Bethanië).

3. Cursus wilde tuinen:

In verband met de onzekerheid betreffende de te volgen lijn neemt Ab Bakker op zich een en ander uit te zoeken en t.z.t. met definitieve voorstellen te komen.

4. Milieuraad:

Via Martin laat Harry Mortiaux weten, dat hij zich beschikbaar stelt hiervoor de nodige arbeid te verrichten.

5. Jeugd cursus:

Wim Lebbink stelt de vergadering op de hoogte van de stand van zaken en vraagt naar de vorderingen van de subgroepen, zodat zaterdag a.s. probleemloos gestart kan worden.

Hij spreekt zijn teleurstelling erover uit, dat er medewerkers zijn, die plotseling bericht van verhindering geven, zonder dat zij voor een geschikte opvolger (ster) zorgen. Hij zegt dat dit geen nette manier van werken is en verwacht dat dit in de toekomst niet meer zal gebeuren.

6. Paddenaktie:

Jo de Valk zegt dat de beschermingsmaatregelen volgens de nu beschikbare gegevens succesvol zijn. Na enige strubbelingen blijken de schrikhekkers op de Knapheideweg eveneens behoorlijk te functioneren.

S. Reichgelt deelt mee, dat hij namens de subwerkgroep amphibieën een interview heeft gehad bij de Ziekenonroep GARO te Dekkerswald.

7. Middengebied:

De Gemeente heeft in het kader van de bescherming van houtopstanden, een beplantingskartering uit doen voeren. Zij wil hierover graag onze mening. Jan Norp Jo de Valk Peter Groenen en eventueel Johan Thissen zullen dit binnen een maand afwerken.

8. Melkfabriek:

Henny Brinkhof vraagt wat er nu met de kleine boeren moet gebeuren, die geen melktank kunnen aanschaffen en door de fusie van Lent en Coberco gedwongen worden hun bedrijf op te doeken. Herman Daamen zegt dat de fusie dit verschijnsel alleen maar heeft versneld, omdat er van Rijksweg een bepaling was, dat binnen twee jaar iedereen een melktank zou moeten hebben. In het kader van de Europese verkiezingen zal hier aandacht aan besteed worden.

9. Huur eigen Home:

Het voorstel ligt nu ter goedkeuring bij B & W, waaraan tevens gekoppeld een subsidievoorstel, mede in het kader van de nieuwe rijksbijdrage-regeling.

10. Rondvraag:

Schoonmaakactie: Herman Daamen vraagt meer gegevens over de verontreiniging van Watergangen e.a. Jan Norp zegt in dit kader het verstandig te vinden dat er in iedere woongemeenschap een actie tot stand komt om te voorkomen dat o.a. de mensen in Groesbeek een bepaalde bevolkingsgroep als de grootste vervuilers zullen gaan zien.

Stichting Volksenergie:

Martin van den Bos vraagt aandacht voor een door deze stichting in de handel gebracht schakelapparaat voor de elektrische pomp van de centrale verwarming, die een elektriciteitsbesparing geeft van 250.000 Watt per jaar, kosten van standaarduitvoering f.85.--

Folders in de Vraagbaak.

Medicijnenaktie:

Volgens de apotheek gaat voor deze gemeente de aktie gewoon door. Jan Norp zal hiervoor kaartjes maken, die Inge Reitsma door wol spelen naar de wachtkamers van de Groesbeekse artsen.

Afscheid Sjef Reichgelt:

Aangezien het magische tijdstip van 40 jaar, die Sjef zichzelf had gesteld voor aktieve dienst binnen de werkgroep, reeds anderhalf jaar is verstreken, moet hij nu toch echt de beslissing nemen, zijn aktiviteiten binnen de W.M.G. te staken. Hij denkt iedereen die in de afgelopen jaren sinds de oprichting met hem hebben samengewerkt.

Wel wil hij nog ter overdenking meegeven, dat z.i. de werkgroep te weinig zicht heeft op de nadelen, die stedelijke uitbreiding, wegeaanleg, etc. veroorzaken, doordat er te weinig serieus onderzoek wordt gepleegd. In dit verband wijst hij op de beoordelingsfouten, die er zijn gemaakt betreffend het bestemmingsplan buitengebied en middengebied. "De werkgroep moet", zo zegt hij, "zo zuinig zijn op dit unieke gebied, dat met Zuid-Limburg enig is in ons land, als een penningmeester, die de bodem van de kas ziet! Namens allen dankt Johan Thissen, Sjef Reichgelt voor zijn grote inzet en zegt Sjef toe als antwoord op de gedane suggesties de ontwikkelingen binnen Groesbeek nauwgezet te blijven volgen.

Volgende vergadering dinsdag 29 mei 1979.

20.00 uur lokaal 13 huisheidschool Nijverheidsweg 2

Agenda:

1. Nabespreking jeugdcursus.
2. Demonstratie Kalkar 3 juni.
3. Coördinatie natuurbehoud.
4. Verslag paddenactie.

EXTRA BIJLAGE

WMG INTERVIEWT DE PvdA.

DE VIERDE PARTIJ, DIE VOOR EEN INTERVIEW MET DE W.M.G. WERD UITGENODIGD, WAS DE PvdA. (PARTIJ VAN DE ARBEID). HET INTERVIEW VOND PLAATS OP 3 APRIL J.L. ALS AFGEVAARDIGDEN VAN DE PvdA WAREN AANWEZIG: DINY THEUNISSEN, JAN MEESTERS, ELS WESTERMAN EN PAUL LEENDERS. VAN DE W.M.G. WAREN AANWEZIG: JO DE VALK, HARRY MORTIAUX EN HENNY BRINKHOF. (DE REDACTIE ONTHOUDT ZICH VAN ELK COMMENTAAR EN LAAT DE VERSLAGGEVING VOOR ZICH SPREKEN.)

1. DE PvdA IS AL EEN AANTAL JAREN VERTEGENWOORDIGD IN DE GROESBEEKSE GEMEENTERAAD. KUNNEN JULLIE EEN KORT OVERZICHT GEVEN OVER WAT JULLIE DE LAATSTE JAREN OP HET GEBIED VAN MILIEUBEHEER HEBBEN GEDAAN?

Wij hebben er geen bijzonderheden uitspringen, in wat we gedaan hebben. Wij denken, dat we ondersteund hebben waar het kon. Wij denken, dat de PPR fractie zich ontzettend eenzaam heeft gevoeld. Er zijn kleine dingen in de Groesbeekse Gemeenteraad aan de orde geweest, b.v. De Boom in het dorp. Je kunt maar weinig concrete dingen aanvoeren, die de laatste jaren in Groesbeek zijn gebeurd. Wat nu wel speelt is het Bestemmingsplan Middengebied, dat wordt momenteel besproken. Ook de Randweg is een zaak, die bij ons speelt.

WE KUNNEN ONS 2 SITUATIES VOORSTELLEN. AAN DE ENE KANT ZAKEN DIE SPELEN EN AAN DE ANDERE KANT ZAKEN MET EEN BELEID OP LANGE TERMIJN. (DUS HET ZELF STARTEN VAN ZAKEN).

Aan wat het laatste betreft is door de PvdA niet zoveel gedaan. Dit is nog onvoldoende uit de verf gekomen. Dat komt dan mede doordat diegenen, die tot nu toe in de Raad hebben gezeten op milieugebied toch niet, die voorkeur gaven, die bij een groot deel van de leden van de PvdA wel aanwezig is. Een ander punt, waardoor het milieu een beetje op de achtergrond heeft gestaan, is het op poten zetten van een behoorlijk functionerende politieke partij, wat sinds een jaar of 4 behoorlijk is opgezet. Ook de leden hebben weinig aangedragen, waarmee de raadsleden verder konden gaan.

2. IN JULLIE PROGRAMMA STAAT: "HET HUISVESTINGSBELEID EN HET BELEID T.A.V. DE RUIMTELIJKE ORDENING MOETEN ZOVEEL MOGELIJK OP ELKAAR WORDEN AFGESTEMD". KUNNEN JULLIE AAN DE HAND VAN EEN VOORBEELD LATEN ZIEN HOE DIT AFWEGEN BIJ JULLIE GEBEURD?

Het afwegen van voor en tegen is bijvoorbeeld bij de Randweg gebeurd. We hebben er ook een thema-avond over gehad. Wat precies het standpunt gaat worden is nog niet helemaal duidelijk.

T.a.v. de Woningbouw; dit komt ter sprake in het Bestemmingsplan Middengebied, daar zullen we nu als afdeling een mening over moeten vormen. Het is momenteel nog niet aan de orde geweest. Maar hoe zie je nu het verband tussen woningbouw en ruimtelijke ordening? Dit is in Groesbeek een groot probleem. Aan de ene kant de woningnood en aan de andere

kant zit je met een landschappelijk zeer fraai gebied. Daar moet je een goede weg tussen vinden. Wij missen als partij wel de capaciteiten van zo'n bureau, dat zo'n bestemmingsplan opstelt. Wel zijn de gevoelens binnen de PvdA zo, dat we willen, dat je de natuur niet moet opofferen voor de mensen, maar dat je de mensen ook niet moet opofferen aan de natuur. Er moet zeker gebouwd worden gezien de woningnood, maar beslist niet meer dan noodzakelijk is. Daarom is de PvdA ook vóór een vestigingsregeling. Wat echt noodzakelijk is, is voor onze afdeling ontzettend moeilijk te beoordelen. Ook de vraag, hoe ver je dan mag gaan.

3. NOG EEN PUNT UIT JULLIE PROGRAMMA: "BIJ HET GEMEENTELIJK BELEID T.A.V. RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEU MOET DE GEBRUIKER VAN HET MILIEU CENTRAAL STAAN." WIE IS EIGENLIJK DE GEBRUIKER VAN HET MILIEU?

Dit is bedoeld op de woonomgeving. De woningbouwers en het ambtelijk apparaat moeten in deze context ondergeschikt zijn aan de mensen, die er komen te wonen.

DUS MET DE GEBRUIKER VAN HET MILIEU BEDOELEN JULLIE DE MENS?

Ja! Maar jullie doelen op het "gebruiken" door planten en dieren? Maar dit is hier niet bedoeld. Natuurlijk kan de mens zonder zijn natuurlijke milieu niet leven. De mens heeft zich in de loop der eeuwen aangepast, dat hij de wereld kan beheersen, maar dat is volgens ons niet zo.

EXTRA BIJLAGE

WMG INTERVIEWT DE PvdA.

DE VIERDE PARTIJ, DIE VOOR EEN INTERVIEW MET DE W.M.G. WERD UITGENODIGD, WAS DE PvdA. (PARTIJ VAN DE ARBEID). HET INTERVIEW VOND PLAATS OP 3 APRIL J.L. ALS AFGEVAARDIGDEN VAN DE PvdA WAREN AANWEZIG: DINY THEUNISSEN, JAN MEESTERS, ELS WESTERMAN EN PAUL LEENDERS. VAN DE W.M.G. WAREN AANWEZIG: JO DE VALK, HARRY MORTIAUX EN HENNY BRINKHOF. (DE REDACTIE ONTHEOUDT ZICH VAN ELK COMMENTAAR EN LAAT DE VERSLAGGEVING VOOR ZICH SPREKEN.)

1. DE PvdA IS AL EEN AANTAL JAREN VERTEGENWOORDIGD IN DE GROESBEEKSE GEMEENTERAAD. KUNNEN JULLIE EEN KORT OVERZICHT GEVEN OVER WAT JULLIE DE LAATSTE JAREN OP HET GEBIED VAN MILIEUBEHEER HEBBEN GEDAAN?

Wij hebben er geen bijzonderheden uitspringen, in wat we gedaan hebben. Wij denken, dat we ondersteund hebben waar het kon. Wij denken, dat de PPR fractie zich ontzettend eenzaam heeft gevoeld. Er zijn kleine dingen in de Groesbeekse Gemeenteraad aan de orde geweest, b.v. De Boom in het dorp. Je kunt maar weinig concrete dingen aanvoeren, die de laatste jaren in Groesbeek zijn gebeurd. Wat nu wel speelt is het Bestemmingsplan Middengebied, dat wordt momenteel besproken. Ook de Randweg is een zaak, die bij ons speelt.

WE KUNNEN ONS 2 SITUATIES VOORSTELLEN. AAN DE ENE KANT ZAKEN DIE SPELEN EN AAN DE ANDERE KANT ZAKEN MET EEN BELEID OP LANGE TERMIJN. (DUS HET ZELF STARTEN VAN ZAKEN).

Aan wat het laatste betreft is door de PvdA niet zoveel gedaan. Dit is nog onvoldoende uit de verf gekomen. Dat komt dan mede doordat diegenen, die tot nu toe in de Raad hebben gezeten op milieugebied toch niet, die voorkeur gaven, die bij een groot deel van de leden van de PvdA wel aanwezig is. Een ander punt, waardoor het milieu een beetje op de achtergrond heeft gestaan, is het op poten zetten van een behoorlijk functionerende politieke partij, wat sinds een jaar of 4 behoorlijk is opgezet. Ook de leden hebben weinig aangedragen, waarmee de raadsleden verder konden gaan.

Vaak staan economische belangen voorop. Als je b.v. kijkt naar de verontreiniging van de Rijn! Hoeveel conferenties zijn daarover nu al niet geweest! De economische motieven staan steeds weer voorop. Hier kom je toch moeilijk doorheen.

4. WE LEZEN: "ER DIENT REGELMATIGER CONTROLE UITGEOEFEND TE WORDEN OP HET NALEVEN VAN DE BEPALINGEN IN DE HINDERWET."
VINDEN JULLIE DAN, DAT DIT TE WEINIG GEBEURT?

Ik denk, dat dit een zekere voorzorgsmaatregel is naar de toekomst. Als er dus bepaalde zaken gaan spelen t.a.v. milieu, bio-industrie, dan is dit er een beetje met voorbedachte rade ingezet.

DUS HET IS NIET ZO, DAT JULLIE ALLERLEI VOORBEELDEN ZIEN, DAT HET NU EEN BEETJE MIS GAAT MET HET NALEVEN VAN DE HINDERWET?

Er zijn wel een aantal kleine voorbeelden als geluidsoverlast van het Sportpark-Zuid, het verkrijgen van een hinderwetvergunning voor het plaatsen van een LPG-tank van het FINA-tankstation. De Hinderwet moet consequenter worden toegepast. De Gemeente kan met de Hinderwet in de hand zelf bepalen, wat er wel of niet gebeurt.

De regelmatigere controle moet door de Gemeente zelf worden uitgevoerd.

IS HET JULLIE NIET BEKEND, DAT ER MISSCHIEN SPECIAAL IEMAND WORDT AANGESTELD, DIE DE HINDERWETZAKEN GAAT BEHARTIGEN?

Nee. Er is hier een eigen technische dienst, die wordt uitgebreid. Bij de aannamen van personeelsleden daarvan zal wel op zo iemand moeten worden gelet. Het aanstellen van zoiemand is natuurlijk wel gunstig.

5. EEN VRAAG OVER DE RIOLERINGEN: "UIT GEZONDHEIDSA EN MILIEUTECHNISCHE OVERWEGINGEN DIENEN OPEN RIOLEN MET SPOED PLAATS TE MAKEN VOOR AANVAARBARE OPLOSSINGEN." ZIJN ER EIGENLIJK ZOVEEL OPEN RIOLERINGEN IN GROESBEEK?

Dat zijn er 2 of 3. Men heeft het dan over onrendabele aansluitingen. Dit is tot nu toe nog niet hoog op de prioriteitenlijst gezet en we vonden als afleiding wel, dat dat wel moest. Het staat nu dit jaar voor het eerst op het investeringsprogramma.

6. IN HET PROGRAMMA VAN DE PvdA STAAT, DAT DE GEMEENTE MOET TOEWERKEN NAAR EEN MILIEUBELEID.

MEVR. HELING (WETHOUDSTER) ANTWOORDEDE OP VRAGEN OVER MILIEUBELEID BIJ DE BEGROTINGSNOTA VAN 1979, DAT DE W.M.G. O.A. IN DE JEUGDCURSUS VEEL DOET AAN MILIEUVOORLICHTING EN DAT ER OP DE SCHOLEN OOK VEEL AANDACHT AAN WORDT BESTEED. HIERUIT LEZEN WIJ DAT DE GEMEENTE NIET TOE WIL NAAR EEN MILIEUBELEID.

HOE MOETEN WIJ DEZE ZAKEN COMBINEREN, WAT WIL DE PvdA NU EIGENLIJK?

In het stuk van Mevr. Heling staat niet dat het College geen milieubeleid uit gaat voeren.

WELKE STAPPEN WIL DE PvdA CONCREET GAAN ONDERNEMEN OM HET COLLEGE AAN TE SPOREN EEN ACTIEF MILIEUBELEID TE GAAN VOEREN?

De kracht van het getal speelt hierbij een grote rol. De PvdA heeft in de nieuwe raad 3 zetels, tenminste bij de verkiezingen van het vorig jaar. Het CDA wordt nu voor het eerst actief met milieuzaken, tot nu toe is het alleen de PPR geweest. Milieubeheer moet gezien gaan worden als iets volwaardigs. Ik denk dat het voor het College en het ambtenarenkorps een mentaliteitskwestie is.

We kunnen initiatieven van de PPR meer gaan steunen en zelf meer vragen gaan stellen en voorstellen doen. Binnen de afdeling worden diverse activiteiten ondernomen naar onze vertegenwoordigers toe. Je kunt niet van de ene op de andere dag een milieubeleid krijgen. Je moet dit bereiken via allerlei kleine dingen samen. Die gaan dan een groot geheel vormen. Misschien kan er een plan gemaakt worden in de zin van het welzijnsrapport. Op dit moment is de tijd misschien rijp voor zo'n onderneming.

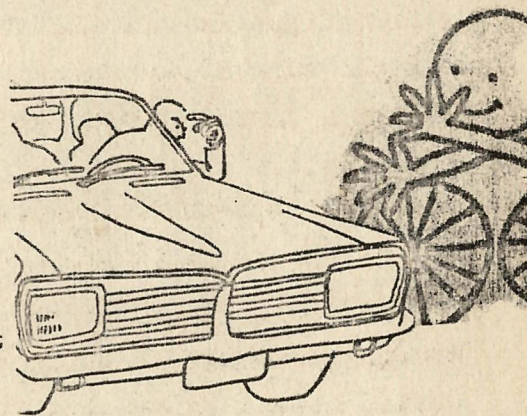
7. IN HET PROGRAMMA VAN DE PvdA STAAT: "WAAR MOGELIJK MOET DE GEMEENTE DE NODIGE STAPPEN ONDERNEMEN OM DE INWONERS MILIEUBEWUSTER TE MAKEN." EEN WEG OM DIT TE BEREIKEN, ZOU HET OPRICHTEN VAN EEN MILIEUCOMMISSIE ZIJN. MET VERSCHILLENDE POLITIEKE PARTIJEN IS HIEROVER AL POSITIEF GESPROKEN. VOELT DE PvdA IETS VOOR ZO'N COMMISSIE EN HOE ZOU DIE ER DAN VOLGENS JULLIE UIT MOETEN ZIEN?

Inderdaad is de kans nu schoon om met de steun van een aantal groeperingen dit, zodra de nieuwe raad er is, aan te kaarten. Daar is niemand op tegen zoals uit de interviews van jullie blijkt. Het zou vreemd zijn als de PvdA al een milieubeleid op langere termijn had, zonder daarover

overleg met de milieugroep te hebben gepleegd. Het is vreemd om vanuit verschillende hoeken een hoop energie in dezelfde zaken te steken. Als je zo'n commissie gaat instellen, moet je zo'n commissie ook een bepaalde status geven, want anders gebeurt hetzelfde als met veel adviezen die door Milieubeheer gegeven worden, ze worden vaak terzijde gelegd. In die commissie moeten raadsleden zitten en deskundigen van buitenaf. Deze mensen moeten een duidelijke taak hebben, om niet alleen B & W, maar ook de raadsleden te adviseren. Omdat er raadsleden in die commissie zitten zal er ook in de Raad over gediscussieerd worden, de raadsleden kunnen dan niet meer om zo'n commissie heen. De PvdA staat hier duidelijk achter.

8. WEER EEN CITAAT: "HET VERKEERSBELEID MOET EEN ONDERDEEL ZIJN VAN EEN ALGEMENE VISIE OP RUIMTELIJKE ORDENING. UITGANGSPUNT DIENT TE ZIJN, HET STREVEN NAAR EEN OPTIMALE BEREIKBAARHEID, (MOBILITEIT, ONTSLUITING), EEN ZO GROOT MOGELIJKE LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID EN EEN ZO WEINIG MOGELIJKE OVERLAST". HOE VINDT DE PvdA DE BEREIKBAARHEID ETC. IN DE DORPSKERN NA DE RECONSTRUCTIE?

Nou, de overlast is toch wel wat verhoogd als je zo die files ziet staan. Daarnaast worden er allemaal sluiproutes genomen. Kijk b.v. maar naar de Houtlaan en ook in het bos wordt meer gereden. We zijn duidelijk niet tevreden met de situatie zoals die nu in het dorp is. Alleen de voetgangers zijn er op vooruit gegaan. Fietsers komen nog veel in de knel. Wat die optimale bereikbaarheid betreft; dit betekent niet, dat dit altijd voor de automobilisten moet gelden, maar zeker ook voor de fietsers en voetgangers. Maak het de automobilisten maar moeilijk om in de dorpskern te komen. Zorg er wel voor, dat het Openbaar Vervoer de dorpskern kan bereiken. We hebben ergens gelezen, dat de Horst ontsloten moet worden, als dat met grote wegen moet, dan hoeft dat voor ons niet. Het Openbaar Vervoer zou er wel vaker moeten komen. De Middenstand in de dorpskern vindt wel, dat de auto's in het dorp moeten kunnen komen. Volgens ons zijn er in Groesbeek parkeerplaatsen genoeg, bv. het kermisterrein en die zouden optimaal gebruikt moeten worden. Volgens ons moet je de mensen daartoe dwingen. Het is een kwestie van mentaliteitsverandering. De auto moet zijn status van Heilige Koe verliezen.

DE PvdA IS DUS NIET TEVREDEEN MET DE SITUATIE ZOALS HIJ NU IN HET DORP IS. WAT WIL DE PvdA NU AAN DEZE SITUATIE VERANDEREN? VINDT ZIJ, DAT ER EERST NOG NAAR MEER MOGELIJKHEDEN IN HET DORP MOET WORDEN GEZOCHT, OF KIEST ZIJ VOOR DE RANDWEG?

De uitspraak van de afdeling is niet duidelijk voor of tegen de Randweg. De discussie hierover loopt nog. De mogelijkheden in het dorp moeten meer bekeken worden, b.v. éénrichtingswegen, parkeerplaatsen. Ook de politie heeft hierbij een duidelijke taak. Pas als deze mogelijkheden bekeken zijn, zou je eigenlijk moeten gaan discussiëren over wel of geen Randweg.

~~DE PvdA ZEGT, DAT HET VERVOERSBELEID ER OP GERICHT DIENT TE ZIJN, HET LANGZAAM VERKEER TE BEVOORDELEN T.O.V. HET SNELVERKEER. NA DE RECONSTRUCTIES IS DIT IN HET DORP BESLIST NIET HET GEVAL. WAT DENKT DE PvdA HIERAAN TE KUNNEN DOEN?~~

Dit is een van de zaken, die binnen onze afdeling besproken worden. Samen met andere problemen, die hiermee verband hebben, komt er van de afdeling een uitspraak over. Onze vertegenwoordigers in de Raad krijgen dan de opdracht mee: Jongens daar moet iets aan gedaan worden.

VOLGENS DE PvdA MOET HET OPENBAAR VERVOER VERBETTERD WORDEN O.A. DOOR OVERLEG MET VERVOERSBEDRIJVEN OVER UITBREIDING VAN ROUTES. IS ER DOOR DE PvdA AL OVERLEG GEPLEEGD MET DE VERVOERSBEDRIJVEN?

Het overleggen met de vervoersbedrijven moet B & W doen. Mies Heling heeft bijv. een tijd geleden contacten gehad met de N.S. over een station in Groesbeek. Daar is toen een negatief antwoord op gekomen. Ook heeft de PvdA gepleit voor fietsrekken bij bushaltes. Wij zien het als onze taak om deze zaken aan te blijven zwengelen.

9. WIJ HEBBEN GEHOORD, DAT DE PvdA HET GEBRUIK VAN KRINGLOOPPAPIER IN DE GEMEENTE TOEJUICHT. HOE DENKT DE PvdA DIT TE GAAN STIMULEREN?

Op onze agenda staat al: raadsstukken op kringlooppapier. Het eenzijdig bedrukken, zoals bij het verslag van de raadsvergadering over de begrotingsnota, is helemaal een lachertje. De W.S.V. laat op dit ogenblik alle stukken op kringlooppapier drukken. De gemeente heeft de aanzet gegeven, je moet er nu op toezien, dat die ontwikkeling zich doorzet en als het verslapt, hierop direct attenderen.

GEBRUIKT DE PvdA ZELF AL KRINGLOOPPAPIER?

Wij hebben gezamenlijk met verschillende afdelingen kringlooppapier gekocht en dit wordt nu ook verwerkt.

10. VOORZIEN WORDT, DAT DE STORTPLAATS HIER IN GROESBEEK ROND 1982 VOL IS. HOE DENKT DE PvdA DAT HET AFVALPROBLEEM DAARNA AANGEPAKT KAN WORDEN?

Dit probleem moet je niet alleen in Groesbeek aanpakken, maar regionaal. Een methode is de verbrandingsoven. Je kunt ook denken aan het anders omgaan met afval. Zo zou je het huisvuil gescheiden kunnen inzamelen, bijv. glas voor de glascontainer, (deze had er overigens al lang moeten zijn) papier voor verenigingen, (het oud papier ophalen zou je in slechte tijden moeten subsidiëren). Je kunt hier in Groesbeek in ieder geval geen nieuwe stortplaats meer oprichten.

HEEFT DE GEMEENTE GROESBEEK NIET DE TAAK, ZELF INITIATIEVEN TE NEMEN, OM ZELF TE ONDERZOEKEN WAT DE MOGELIJKHEDEN ZIJN EN MET WIE SAMENGEWERKT KAN WORDEN?

Als de gemeente vast komt te zitten met haar vuil, dan zal ze zelf naar oplossingen moeten zoeken.

ZIEF DE PvdA MOGELIJKHEDEN OM DE GEMEENTE TE STIMULEREN BIJ DAT ZOEKEN NAAR OPLOSSINGEN?

Daar moeten we nu al mee beginnen. We zijn niet tegen een kleine stort, de mensen moeten hun grof vuil toch kwijt kunnen. We moeten zelf nog uitzoeken wat de beste oplossing is, composteren, verbranden in ovens,.....

STORTEN
VERBRANDEN
COMPOSTEREN
HERGEBRUIKEN

De afvalproducent zal wel moeten betalen voor het verwerken van zijn afval want alles kost geld.

IS DE PvdA VOOR VOORLICHTING OVER HOE DE MENSEN ZELF MET HUN AFVAL OMGAAN?

Er ligt duidelijk een taak voor de (plaatselijke) overheid. Er moet veel voorlichting gegeven worden aan de bevolking. Een weg is bijv. het gemeentebladje.

Er was trouwens wel sprake van een voorlichtingsambtenaar, maar jammer genoeg is dit helemaal van de tafel geveegd. Over deze zaken is in onze afdeling al veel gesproken.

Een voorbeeld van voorlichting op scholen is het project: Moeder Aarde. Er zijn echter al mensen die hierbij sputteren en zeggen dat dit een vorm van indoctrinatie is. Een heleboel mensen denken toch nog in termen van groeien en gebruiken. Ook bij het onderwijzend personeel is een bewustwording nog noodzakelijk.

11. GROESBEEK LIGT IN DE ACTIERADIUS VAN DE KERNREACTOR KALKAR (BIJ EVENT. ONGELUKKEN), OP EUROPEES NIVEAU LEZEN WE, DAT DE SOCIALISTEN: " DE NOODZAAK ERKENT VAN HET VERDER ONTWIKKELEN VAN KERNENERGIE, WIL DE GEMEENSCHAP ROND 1985 EEN ENERGIESCHAARSTE VOORKOMEN".
HOE DENKT DE GROESBEEKSE PvdA. OVER HET ENERGIEPROBLEEM IN HET ALGEMEEN EN KERNENERGIE IN HET BIJZONDER?

T.a.v. het energieprobleem zijn wij een hele kleine minderheid, binnen de Groesbeekse Raad, die er weinig moeite mee hebben om er zuinig mee om te springen. Zuinig zijn met energie is een methode. Er wordt teveel misbruik gemaakt van de energiebronnen, zoals we die om ons heen hebben. Tot nu toe is er teveel geld in de kernenergie-ontwikkeling gestoken, zodat andere vormen van energie-opwekking een grote achterstand hebben. Wij zien het niet zitten om met die gevaarlijke kerncentrales te leven. De PvdA is wel voor het zoeken naar andere vormen van energie, kernenergie wordt door ons afgewezen. Een belangrijk punt bij het energieprobleem is natuurlijk de werkgelegenheid. De mensen durven niet meer te kiezen, de werkgelegenheid wordt door hen vooropgezet.

VINDT DE PvdA, DAT DE GEMEENTE GROESBEEK OOK BIJ DE HELE ENERGIE-PROBLEMATIEK EEN TAAK HEEFT?

De Gemeente zou het zuiniger omgaan met energie kunnen stimuleren. Ze kan zelf het voorbeeld geven, door bijv. wat minder lampen te laten branden in het dorp; 's avonds geen tien maar vijf lampen aan bijv.

ET IS ONS BEKEND, DAT OOK BINNEN DE GEMEENTE GROESBEEK SCHAALVERGROTING
S VINDT IN DE LANDBOUW. WAT VINDT DE PvdA VAN DEZE ONTWIKKELING?

an een zekere schaalvergroting ontkom je niet. Dit komt omdat de boeren
een opvolgers meer hebben. Daar zijn veel oorzaken voor. De behoefte om
de landbouw te werken vermindert. De boerenzonen kijken om zich heen
a zien dan, dat er met gemakkelijker en minder werken goed geld ver-
diend kan worden. Het aantal boeren vermindert, dus moeten steeds minder
boeren steeds meer produceren.

at steeds minder boerenzonen zin hebben in een boerenbedrijf komt ook,
oordat daar niet meer voldoende inkomsten uit komen. Ze moeten te veel
nvesteren. Als de garantie er was, dat ze voldoende inkomsten kregen,
an zouden er wel meer boeren komen.

e boeren worden gestimuleerd om steeds meer te produceren, ze krijgen
an meer geld voor een bepaalde hoeveelheid. Maar daardoor zakt de prijs

an hun producten op de markt wel
n zorgen ze er zelf voor, dat de
leine boeren niet meer kunnen
estaan. De consumenten hadden hier
erder in moeten grijpen en bereid
oeten zijn om meer voor hun pro-
ucten te moeten betalen. Een andere
chuldige, die ervoor zorgt dat er

VERS,
GEZOND,
maar
DAN
WEL
GOEDKOOPT!

teeds meer geproduceerd wordt, is de industrie, bijv. de veevoederindustri
eze wil juist groeien. De landbouwvoorlichting is ook de grote boosdoener
ierin, zij heeft de boeren tegen elkaar opgezet.

r is wel een beweging onder de boerenjongeren, die het nog wel best zien
itten. De zwakte van de boer is, dat hij altijd alleen staat. Ze zouden
ich samen sterk moeten maken. De heerboeren en de boeren die van ouds al
eel geld hebben, die maken de dienst uit in de besturen. Deze mensen
ijn de binding met de achterban verloren, ze weten niet wat er onder
e kleine boeren leeft en speelt.

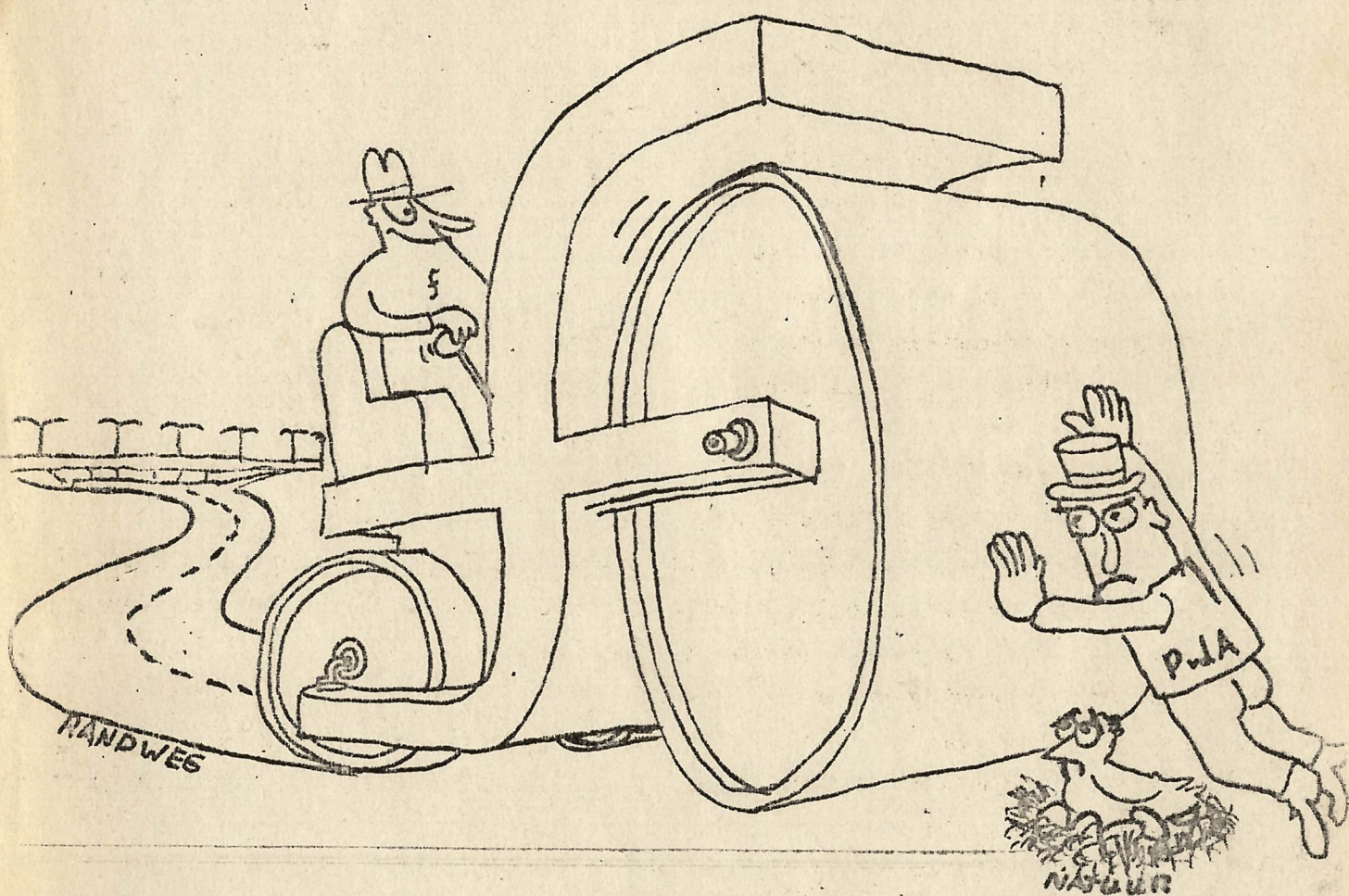
AT ZIJN DE CONCRETE TOEKOMSTPLANNEN VAN DE PvdA OP MILIEUGEBIED?

AT WE ZOUDEN WILLEN IS, dat er een visie kwam van het college t.a.v.

De afdeling van de PvdA moet op de visie van het college zoveel mogelijk inspringen en kijken wat ze er nog aan toe kan voegen.

Een goede samenwerking in de progressieve hoek zal zeker zijn effect hebben.

Daarnaast moet de PvdA zoveel mogelijk duwen en inspringen op elk klein puntje, dat naar voren komt. Ervoor zorgen, dat onze mensen in de raad, gesteund worden en meekrijgen wat er allemaal moet gebeuren. Er liggen op dit moment bij ons nog geen concrete plannen, maar als er plannen gemaakt gaan worden, dan zullen we dat zeker in samenwerking met anderen doen.

**WE MOETEN ZOVEEL MOGELIJK DUWEN
EN INSPRINGEN OP ELK KLEIN PUNTJE**

